

Rootsi - eesti sõnaraamatu väljandmisega
seatud kirjaraamat.

1935 - 1940

82 l.

Eesti, rootsi, saksa ja ingl. k.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

TARTUS, TELEFON 601

POSTI JOOKSEV ARVE 2036

NR 2115

Tartus, 25. mail 1935.

V.a.

hr.prof. Wieselgren

Tartus.

Vikerkaare 4.

Täiendavalt suusõnalistele kõnelustele Rootsi-eesti sõnaraamatu asjus teeme Teile teatavaks, et sõnaraamatu suurus võiks olla umb. 700-800 lk., lehekülg kahes veerus, à 45 rida, millele mahub kuni 30 tähte, ühes grammatilise sissejuhatusega. Sel puhul suudaks teos rahuldada rootsi keelt harrastavat intelligentsi Eestis ja jääda püsivaks sillaks Eesti ja Rootsi vahel. Nagu juba suusõnaliselt selgitasime, ei saa teose otjaskond olla suur ja seepärast pole see ettevõtte mittetasuv.

Tuhande eksemplarilise trüki korral nõuaks raamatu väljaandmine kulusid:

Käsikiri	Kr. 3000.-	-	3500.-
Korrektuur			300.-
Ladumine			2000.-
Trükkimine			400.-
Broseerimine ja kaaned			200.-
Paber			600.-

Kr. 7000.-

Ainult sel juhul, kui käsikirja eest ei tuleks mingisugust kulu kanda, oleks võimalik seda teost välja anda, kusjuures on arvata, et väljaandjal tuleb kanda veel kaunis olulist riisikot. Käsikirja valmistamiseks vajaliku summa 3000 - 3500 Eesti krooni peaks saama kustki toetusena, et kõnesoleva teose koostamisele ja väljaandmisele asuda.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

pp.

H. Ewert.

DP/HE/I.

Till Statsäldsten!

Ett av de svåraste hindren för det närmande mellan de estniska och svenska folken, som båda nationerna eftersträva, ligger i de från varandra så vitt skilda språken. Detta hinder är så mycket svårare som hjälpmedel fattas för att tillägna sig dem, ~~för så vitt man se förut räknar~~ ~~något av de andra språk~~ Endast på omvägen över något tredje språk kan en est, som vill lära svenska eller omvänt en svensk, som önskar studera estniska, fullfölja sin avsikt. Det ligger i öppen dag, att ett sådant sakernas tillstånd medför allvarliga olägenheter.

Genom utgivandet av en svensk nybörjarbok för ester tog för flera år sedan förre universitetslektorn i Tartu Nils-Herman Lindberg första steget till direkt språklig kontakt mellan Estland och Sverige. Nu har Svensk-estniska samfundet från Eesti Kirjanduse Selts mottagit ett anbud att å deras förlag och med ett tryckningsbidrag av 3500 kronor få utge en större svensk-estnisk ordbok. Kunde denna plan förverkligas, så skulle ett stort framsteg ha gjorts i fråga om möjligheterna att i Estland studera svenska språket och litteraturen. Ordboken borde vara så stor och god, att det ej skulle finnas anledning rådfråga redan ~~färs~~ befintliga dylika, till exempelvis tyska eller finska. Då Svensk-estniska samfundet inom sin krets av medlemmar räknar flera intresserade förmågor, som väl känna båda språken och ha filologisk utbildning, kan man väl säga, att endast de ekonomiska förutsättningarna fattas för planens förverkligande.

För en ordbok om 1000 sidor med två spalter a 45 rader och plats för intill 30 uppslagsord skulle tryckningskostnaderna enligt en av Eesti kirjanduse selts utförd beräkning uppgå till ungefär 4350 kronor. I arvoden till författare och medarbetare finge en summa av 5000 kronor beräknas, i synnerhet, om arbetet skulle utföras inom rimlig tid, så att författarna kunde koncentrera sig på uppgiften. De medel, som återstode att anskaffa, sedan förlaget lämnat sitt tillskott, vore alltså ungefär 5850 kronor.

Vi vilja härmed till Eder Herr Statsäldste rikta en vördsam bön att med 2500 kronor understödja verkets utgivande. Vi hoppas, att om denna vädjan vinner Edert bifall, ur en svensk kulturfond kunna erhålla de återstående 3350 kronorna. Denna sak kommer dock ej att kunna avgöras förrän i mars nästa år. Om vi redan nu kunde vinna bifall till den härmed ingivna ansökan, vore det oss möjligt att ofördröjligen sätta i gång med arbetet. Detta skulle vara till stort gagn, då både samfundet och förlaget äro angelägna om att få börja det betydelsefulla arbetet. Det är vårt hopp att därefter även kunna taga itid med den andra stora lexikaliska uppgiften: en estnisk-svensk ordbok, men det bleve för mycket på en gång.

Med tanke på den stora likheten mellan svenska, norska och danska skulle vi gärna förse ordboken med ett kort tillägg upptagande de viktigaste avvikelserna i ordförråd och grammatik. Verket skulle då kunna användas även för studier av danska och norska böcker. En inledande översikt av svensk grammatik ingår även i planen. ~~Verket skulle utges av Samfundet Svenskaestniska samfundet~~

Tartu den 18 oktober 1935
 Vördsammast
 För Svensk-estniska samfundet vid Tartu universitet

Dessutom bleve den av stort värde för svenskars studier i estniska

Den så betydelsefulla fraseologien skulle i en ordbok av detta omfång kunna tämligen väl beaktas.

/seddesas/

Ordförande

Skriver

Boken skulle omfattas 1500 sidor med två spaltar var,
 varje rad skulle ha plats för omkring 30 bokstavsstycken och antalet
 rader per spalt några staka 45. En kort grammatisk översikt skulle
 föregå den lexikalliska ordlistan och som bilagor skulle en kort
 dansk-norsk ordlista (eventuellt även grammatiska samförklaringar)
 upptas. Ordlistan kunde därigenom även användas för studiet av veten-
 skapliga och andra speciallitterära danska och norska arbeten.

Det egentliga lexikonet skulle ägna stort utrymme åt
 framskridna och säkerställda viktiga ord, som inte till-
 gott ska vara tillgängliga för de utländska. Förslaget och

Till Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien.

Svensk-estniska samfundet vid Tartu universitet anhåller
 härtmed vördsamt om ett understöd av fyratusen kronor ur Humanistiska
 fonden för utgivande av ett svenkt-estniskt lexikon.

Våra förbindelser med Estland ha under senare år visat
 allt större livaktighet. Särskilt gäller detta kulturutbytet och
 turisttrafiken. Ett mycket svårt hinder för det från båda sidor
 eftersträvade närmandet ligger emellertid i de från varandra så
 vitt skilda språken. Detta hinder förvärras därav att man - bortsett
 från förre universitetslektorn Nils-Herman Lindbergs nyttiga nybör-
 jarbok för svenskstuderande ester - totalt saknar direkta hjälp-
 medel för dess övervinnande. Endast på omvägen över något tredje
 språk kan en est, som vill lära svenska, eller omvänt en svensk, som
 önskar studera estniska fullfölja sin avsikt. Det ligger i öppen
 dag, att detta sakläge är mycket ogynnsamt, ej minst vid arbetet
 för svenska språkets utbredning i Estland.

Ett ansett vetenskapligt och litterärt förlag i Estland,
 Eesti Kirjanduse Selts, riktade i våras till Svensk-estniska samfundet
 en hemställan att medverka vid utgivandet av en svensk-estnisk ord-
 bok. Kunde denna tanke förverkligas, skulle förvisso ett viktigt
 steg vara taget på vägen mot en intimare språklig kontakt mellan de
 båda länderna och en stor lättnad för det svenska språk- och litte-
 raturstudiet i Estland uppnås. Samfundet har därför ställt sig
 mycket välvilligt till förlagets tanke och vid de förhandlingar,
 som förts om bokens storlek och ekonomi, har man kommit till föl-
 jande resultat.

Boken skulle emfatta 1000 sider med två spalter var. Varje rad skulle ha plats för omkring 30 bokstavstyper och antalet rader per spalt utgöra cirka 45. En kort grammatisk översikt skulle föregå den lexikaliska avdelningen och som bihang skulle en kort dansk-norsk ordlista (eventuellt även grammatiska anmärkningar) upptas. Ordboken kunde därigenom även användas för studiet av vetenskapligg och enklare skönlitterära danska och norska arbeten.

Det egentliga lexikonet skulle ägna stort utrymme åt fraseologien, då erfarenheten visat, att små ordböcker, som inte tillgodose denna sida av språket, bli föga användbara. Förlaget och Samfundet äre eniga om att den tilltänkta ordboken bör göras så fullständig och bra, att den fullt skall kunna fylla sin uppgift, exempelvis vid tolkningen av svensk litteratur till estniskan, och möjlighet torde föreligga att inom den angivna storleksramen uppfylla ganska högt ställda anspråk.

Enligt den bilagda kostnadsberäkningen skulle en summa av omkring 11 000 estniska kronor erfordras för verkets utförande. Av denna summa är förlaget villigt att ställa så stor del till förfogande, som behövs för arbetets sättning, tryckning och distribuering. Däremot måste Samfundet bestrida de 5500 estkronor, som beräknas åtgå för avlöningar till medarbetare. Då Samfundet saknar eget kapital, vilja vi härmed till Akademien och Humanistiska fonden rikta en vördsam vädjan att ge oss det stöd vi behöva för det viktiga arbetets igångsättande. Vi tro oss veta, att republiken Estlands Statsäldste personligen livligt sympatiserar med ordboks företaget och är villig att av estniska statsmedel låta utanordna ett belopp till stöd för detsamma. Vi behöva därför hos Eder ej ansöka om hela den summa, som ännu återstode att skaffa. Under förutsättning, att vi av estniska staten utöver de kostnader, förlaget åtagit sig att bära, kunde erhålla 2500 kronor torde 4000 svenska kronor räcka för att bestrida dels medarbetarnas honorar, dels korrekturet, för vilket förlaget ej vill ikläda sig garanti.

För att närmare diskutera och bestämma arbetets utförande ämnar Samfundet tillsätta en kommitté bestående av sina filologiskt orienterade medlemmar. En av dessa prof. Julius Mägiste har nyligen nästan ensam fullbordat ett stort och förträffligt finskt-estniskt lexikon och är beredd att ställa sin erfarenhet till vårt förfogande.

5

Bland våra övriga ledamöter finnas flera ester, som väl känna det svenska litteraturspråket och några svenskar, som ha goda kunskaper i estniska. Ett antal yngre filologiskt utbildade studerande eller förutvarande akademiska medborgare med goda kunskaper i båda språken stå om honorar kunna utbetalas till förfogande som grov- arbetare i ordboksföretaget. I förlagets beräkning upptas åt dessa en summa av 2700 kr. För arbetets enhetliga redigering och för komplettering av det ord- och frasförråd, som överhoppats i inlämnade manuskript, varvid specialister kunna medverka för fackuttryck från skilda gebiet, beräknas 1600 kronor. Slutligen föreslås 1200 kronor, för kontroll av svenskans och estniskans språkliga korrekthet och jämförande kontroll ~~mekan~~ i form av samverkan mellan huvudkontrollanterna för båda språken för att slutgiltigt fastställa, att den estniska översättningen icke blott i och för sig är korrekt utan även fullt riktigt uppfattat det svenska ordets eller uttryckets innebörd. Sedan tillkomma de vanliga korrektur kostnaderna vid tryckningen, vilka förlaget här ej upptagit men som i runt tal kunna anslås till 400 kronor. Det är möjligt, att i denna beräkning primärarbetet honorerats för lågt och det övriga för högt, för det fall nämligen att det första manuskriptet är mycket väl gjort, men summan torde stämma.

Under evan angivna förutsättningar tyckes det alltså, som om den begärda summan av 4000 svenska kronor skulle väl räcka, förutsatt visserligen att den nuvarande kursskillnaden ej avsevärt förstoras, och vi hoppas, att det skall bli möjligt erhålla anslag till detta arbete, för vars åstadkommande man i Estland är beredd att lämna det dubbla mot vad vi behöva begära från svensk sida. Vi ansöka icke om medel till ordboken på något annat håll i Sverige.

Tartu den 24 oktober 1935

För Svensk-estniska samfundet vid Tartu universitet

Vördsamt

Ordförande.

Sekreterare.

KUNGL. VIT'TERHETS HISTORIE
OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

HUMANISTISKA FONDEN

STOCKHOLM C.

Tel. 23 13 40

Till Svensk-estniska samfundet, T a r t u.

Med anledning av Eder hos Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien gjorda ansökning om anslag från Humanistiska fonden har fondens nämnd tilldelat Eder ett anslag av 4.000 kronor såsom bidrag till utgivande av ett svensk-estniskt lexikon, under villkor att arbetets plan och ledning blivit godkänd av Akademiens filosofisk-filologiska nämnd, som även äger att bestämma om sättet för anslagets utbetalande.

I avseende å villkoren i övrigt för utgående av nämnda anslag hänvisas till omstående sida. Stockholm den 20 mars 1936.

På Kungl. Akademiens vägnar:

Sigurd Curman

(T. A. Redentund)

§ 1.

Humanistiska fonden är bildad av lotterimedel, som Kungl. Maj:t i sådant syfte tilldelat vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, och står under akademiens förvaltning.

Fondens avkastning skall användas till följande ändamål:

att främja svenskt forskningsarbete inom de humanistiska vetenskapernas område;

att i övrigt främja sådana företag och arbeten, som kunna vara av betydelse för eller äga samband med de humanistiska vetenskapernas framåtskridande; samt

att, då synnerliga skäl föreligga, till svenska offentliga samlingar förvärva sådana föremål (konstverk, handskrifter, tryckalster och dylikt), vilka äro ägnade att tjäna såsom vetenskapligt material eller hjälpmedel för humanistisk forskning och vilkas bevarande eller förvärvande åt Sverige anses vara av större vikt.

§ 7.

Utdelning av anslag från fonden äger rum i regel en gång om året.

Ansökning om sådant anslag inlämnas till akademien senast den 31 oktober året innan avsedd utdelning skall äga rum.

För granskning av sålunda inkomna ansökningar utser akademien vid sitt ordinarie december-sammanträde sakkunniga inom de specialområden, vilka ansökningarna avse.

Till sakkunniga utses de personer, korporationer eller institutioner, som akademien i varje särskilt fall anser vara mest lämpliga. Även ledamot av nämnden kan utses till sakkunnig.

Sakkunniga skola utlåta sig, huruvida till dem överlämnade ansökningar böra föranleda tilldelande av anslag. Hava flera ansökningar om anslag till likartade ändamål överlämnats till samma sakkunniga, skola dessa jämväl angiva, i vilken ordning ansökningarna synas förtjänta av bifall.

De sakkunnigas utlåtanden böra avgivas till akademien senast den 15 januari.

Ansökningshandlingar och utlåtanden jämte uppgift om de till utdelning tillgängliga medlen avlämnas av akademien till nämnden, som har att företaga ansökningarna till avgörande senast den 10 mars. Omedelbart efter avgörandet skola utlåtandena återställas till de sakkunniga.

§ 8.

Nämndens beslut om utdelning av anslag tillkännagives på lämpligt sätt i samband med akademiens högtidssammankomst den 20 mars.

§ 10.

Nämnden äger besluta, att viss del av de under året för utdelning tillgängliga medlen må reserveras till en följande utdelning.

Till samma ändamål må anslag icke lämnas under mer än tre år i följd. Därefter måste minst ett kalenderår förflyta, innan anslag ånyo må givas.

§ 12.

Har framställning om utbetalande av beviljat anslag icke gjorts inom 2 år efter anslagets beviljande, anses detta hava förfallit, såvida ej akademien annorlunda beslutar. Har anslag till samma ändamål beviljats flera år i följd, räknas tiden från sista beviljandet.

OBS! Humanistiska fondens nämnd har beslutit, att för utgåendet av anslag från Humanistiska fonden följande villkor skola gälla, därest ej annorledes för särskilt fall av nämnden bestämmes:

1. År arbete, till vilket anslag beviljats av fonden, skall på lämplig plats å titelbladet angivas, att arbetet är utgivet med anslag från Humanistiska fonden. Sådant arbete skall i 5 exemplar överlämnas till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.
2. Anslag, som beviljats till tryckning, utbetalas först efter det sökanden till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien överlämnat 5 exemplar av det färdigtryckta arbetet.
3. Anslag till studieresa utbetalas med $\frac{2}{3}$ av beloppet, då sökanden skriftligen meddelat nämndens sekreterare, att han står i begrepp att antråda resan, samt återstoden sedan sökanden avslutat resan och till nämnden avgivit en kortfattad reseberättelse.
4. Utbetalning av beviljat anslag sker endast efter skriftlig rekvisition av sökanden hos vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

TELEFON TARTU 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 4407.

TARTU, 19. juunil 1936.a.

Hr. Per Wieselgren, prof.

R u t j a .

Teie postk. 17. skp.

Rootsi-Eesti sõnaraamatu kirjastamislepingu, mille hrad O. Liiv ja J. Vasar vastuvõetavaks tunnistasid ühes 3 ära kirjaga saatsime neile üleeile allakirjutamiseks. Nemat lubasid selle ise Teile edasi saata ja Teie käest pidi see meile tagasi tulema. Arvame, et see juba Teile saabunud on. Kuigi lepingu kaasas oli laoproovi äratõmme, saadame Teile siinjuures veel 2 lisaeksemplari. Juhised (Anweisungen) Teile kaastöölistele laseme trükkida Teie soovikohaselt.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

pp.

H. Ewald.

HE/MK

Eesti Kirjanduse Selts.

Sehr geehrter Herr Evert!

Ihren Brief vom 19. habe ich dankend erhalten. Die Vereinbarung ist mir noch nicht zugegangen. Die Korrektur der Probeseiten habe ich nebst ausführlichen Bemerkungen an Dr. Ariste gesandt und ihn gebeten mit Ihnen zu sprechen. Falls Prof. Suits noch immer in Tartu weilt, würde er auch sich daran beteiligen.

Die beiden Probeseiten sind je nach einem System gedruckt und es fragt sich, für welches wir uns endgültig beschliessen werden. Die näheren Unterschiede habe ich Herrn Ariste erklärt. Es gibt drei Hauptmöglichkeiten der Anordnung, von denen zwei auf den Probeseiten zur Anwendung kommen. Der erste liegt darin, dass alles was rein orthographisch und formal ohne Rücksicht auf inhaltliche und sprachgeschichtliche Zusammengehörigkeit unter ein Hauptstichwort gesetzt wird. Das spart natürlich am meisten Raum, ob aber dieses Ersparnis eine Rolle spielt ist schwer zu sagen. Eigentlich hatten wir uns dafür nicht entschieden, aber die Druckerei hat meine Korrektur nicht verstanden, so das zufällig jetzt zwei verschiedene Systeme auf den beiden Seiten exemplifiziert werden. Das dritte ist nicht streng alphabetisch wie die beiden ersten, kommt aber bei Wrangell und in der Sammlung Langenscheidt vor.

+ zusammen gehört

Leider hat ~~die~~ Mällo keine schwedischen A-Zeichen gehabt! Die müssen aber unbedingt da sein, wenn eine Seite nach Stockholm geschickt werden soll als Musterprobe.

In vorzüglicher Hochachtung

Ihr Per Wieselgren

RUTJA, Kunda, den 22
Juni 1936.

9

Eesti Kirjanduse Selts,
Tartu.

I have duly received your letter of June 19th including proofsheets of printed matter. These I sent to Mr Ariste together with detailed specifications about some technical problems, which I wanted him and Professor Suits to discuss with you, so that we should reach an understanding there before going any further.

The formal agreement between you and our deputies Mrs Liliy and Vasar only reached me yesterday owing to the failing of postal communications with Rutja during the holidays. I much regret not to be able to sign it at once, but there really are some provisions and statements that I find too unpractical or not just to the Editorial Committee. I'm now sending it for inspection to Mrs Ariste and Suits, being the other members of the Committee. The points, that do not satisfy me are the following ones:

+ Those

1. .... 'häaldamisjuhiste'... I don't think it good to give the pronunciation in the list of words. It would take up too much space and make phonetical letters necessary, there being some sounds in Swedish that can't be expressed by usual letters. The "Eesti Entsüklopeedia" has tried it but with little success. The rules of pronunciation should rather be given in the grammar, where the orthographical standing of our tongue could be interpreted. If one states, once and for all, that for example the letter g at the beginning of a word with e, i, y, ä, ö following is to be pronounced as j, there is no special need of repeating it in all cases where a word sticks to the rule.

2. .... 'Pärisnimed'... I think, there will be very little need for giving any such names at all. It is not as in English where Livorno is rendered Leghorn, München Munich etc. Some exceptions may be made, if you for example think it wise to mention that Åbo is Turku, Tavstehus Hämedlinna and so on. Or do you wish us to insert the place-names and counties of Sweden. They are scarcely to be translated into Estonian. The name of foreign countries will probably as a rule be the only ones that really need translation Frankrike- Prantsusmaa and so on.

3. .... The whole second paragraph seems to me not quite acceptable. You demand that the whole of the manuscript should be written twice (at our expense) and delivered on sheets of foolscap in typewritten state. At my conversations with your representatives Max we always talked about the manuscript being written on small cards, one article on each, such as has often been the case by other works of this kind. This spares much time for the Committee, for no doubt some of our workers will be able to send in lots of cards that are ready for print. And one or two of them at least has such a clear handwriting that typing would be quite unnecessary. In other cases the cards must of course be typewritten. If our assistants work well and orderly, the Committee often will only have to write new cards for words being overlooked by the assistants. The cards should at first be numbered provisionally with pencil, later a final numbering would be given with ink. If you strongly wish the whole ms. to be rewritten, you ought to provide the necessary sums yourself. But the loss of time would still be a great one.

4. Your claim that our ms should be completed at the latest Oct. 1st 1937 is not to be accepted. It is very possible that everything will be ready for print at that time.

as yet been able to experience the qualifications of our assistants we couldn't promise for certain. It may happen, that some of our workers are less competent than others so that more work should be given to less persons. It may also happen, that some assistants are not able to concentrate upon the book but will have other things to do at the same time. It should be much easier for you to promise the completion of printing in half a year. So I should say, that the final date of publishing is not to be altered but the authors and revisers should be given time until April 1st 1938. Of course we will not make use of such a respite if not necessary. A year's time for printing is awkward also because of the long time that some of the involved persons will then have to wait for their payments, you being only willing to lend us 1800 cr. in advance.

The fourth paragraph doesn't seem quite clear to me. Of course we wish to discuss all systematical and technical points with you and come to an agreement about those before working out the ms. I have already shown our goodwill on this point by asking Mr. Ariste an Professor Suits to consult you about those matters before giving the impr. on the proof-sheets or delivering the rules for assistants. But if we have once agreed upon all technicalities and principles you oughtn't to have the right to alter them later on contrary to our wishes. That might also involve the rewriting of the ms. "Redakteilonlisi muudatusi, parandusi ja lühendusi" should belong to the Editorial Committee ('Redaktion') not to the Publisher.

Otherwise I think the agreement satisfactory, but before further discussion of the matter Suits and Ariste should study it and utter their views. I'm sorry to cause some delay with these remarks and reservations, which would perhaps have been unnecessary, had I only been able to be present in person at the meeting, but in regard to the importance of the document in question I think it my duty not to sign it so long as we have not cleared up the referred-to details.

The printed matter you sent me from Mällo showed two different methods of bringing the words and I hope soon to hear, what Suits, you and Ariste have decided about them. I'm astonished that Mällo doesn't own the letter ä at least not ('rasvana'). Perhaps they could lend it from Matthiesen or Postimees. It doesn't do to send out a sheet that is not in order. And this one should also go to the "Humanistisk fond" in Stockholm for inspection. It really would be most unpleasant, if the right letter could not be procured. I hope you or Dr Arbste have already seen to it.

With best regards and compliments

Rutja Kaudu
RUTJA, Kunda kaudu, June 26th 1936.

19

Till Humanistiska fondens nämnd.

I det vi uttala vårt värdsamma tack för det understöd, som under vissa förutsättningar beviljats oss för utförande av vårt svensk-estniska ordboksarbete, vilja vi härmed inkomma med de begärda närmare upplysningarna om redaktionskommitténs sammansättning samt ävenledes redogöra för vad som i övrigt blivit uträttat och beslutat i fråga om ordboken. Vi hoppas, att Nämnden efter att ha tagit del då av skall finna skäligt att definitivt bevilja oss det i utsikt ställ anslaget på 4000 kronor. Detta är förutsättningen för att arbetet verkligen skall kunna utföras och kontraktet med förlaget uppfyllas.

På styrelsesammanträde den 4 juni 1936 beslöt Svensk-estniska samfundet att till redaktion för ordboken utse ordföranden i styrelsen prof. F. Wieselgren, vice ordföranden prof. Gustav Suits och mag. phil. Paul Ariste. Med förlaget Eesti Kirjanduse Selts, som (jfr. vår tidigare ansökan!) erbjudit sig att bekosta ordbokens sättning, tryckning och distribuering m.m. beslöt Samfundet att förhandla om kontrakt och utsåg härtill sin skattnästare riksarkivarien fil.dr. Otto Liiv och docenten fil.dr. Juhan Vasar. Den 6 juni uppgjorde dessa delegerade ett kontrakt med förlaget, som representerade av hr H. Evert. Mot utkastet gjordes på några punkter invändningar gällande av redaktionskommittén, varför kontraktet icke ännu hunnit underskrivas av alla erforderliga personer. Om kontraktets bestämmelser se närmare bilaga A!

Angående ordbokens uppställning och de trycktekniska detaljerna har redaktionen och förlaget underhandlat med varandra och uppnått enighet. Provsidor ha uppsatts på ett tryckeri, så att medarbetarna ha ledning vid utarbetandet av sina uppgifter och detaljerade anvisningar ha utarbetats för deras arbete. Närmare hithörande uppgifter lämnas i bilaga B.

Detaljupplysningar om redaktionskommittén meddelas i bilaga C. Här må följande anföras: Professor Gustav Suits har tidigare varit en av huvudredaktörerna för en estnisk ordbok, den tysk-estniska år 1918 utkomna Tarvilik Saksa-eesti Sonaraamat. Såsom en litterär ledare och språkgestaltare i sitt hemland har han även anseendet av en alldeles särskilt framstående estnisk stilkännare och hans goda insikter i svenskt litteraturspråk ge honom de bästa förutsättningar att finna de rätta nyanserna vid återgivandet på estniska av idiomatiska svenska uttryck. Magister Ariste är en synnerligen kunnig språkman med mångsidig och djupgående språkvetenskaplig bildning, en modernt skolad vetenskapsman och en utmärkt kännare av det estniska språkets hela ordförråd. Han har också dokumenterat sig som en ingående kännare av estlandssvenska dialekter. Undertecknad slutligen företräder naturligtvis i första rummet den svenska språkkunskapen men har också bedrivit energiska estniska språkstudier. Med lexikaliska problem har jag i andra kapitlet av mitt ena huvudarbete Quellenstudien zur Volsungasaga ingående sysslat. Som organisatör har jag genom utgivandet av samfundets årsbok m.m. vunnit erfarenhet. Beträffande förlaget, så är det ett av landets bästa, man kan gott säga det aldri förnämsta. Ett flertal ordböcker ha också redan sett dagen tack vare dess understöd, såsom exempelvis E. Muuk: Väike oigekeelsussonaraamat 1933 eller Louis Villecourt: Dictionnaire français - estonien 1930.

Som medarbetare med uppgift att preliminärt med ledning av svenska ordlistor eller smärre ordböcker utarbeta en eller flera bokstäver i ordboken har redaktionen anställt ett antal damer och studerande med väl vitsordade insikter i båda språken. Deras namn meddelas här:

Fröken Karja Luud, amanuens på Tallinns stadsbibliotek.

Har avlagt examen i svenska språket för betyg motsvarande vår magisterexamens approbatur samt fortsatt sina studier för cum laude och författat väl godkänd seminarieuppsats för detta betyg. Har tidigare absolverat universitetet d.v.s. avlagt ämbetsexamen i tyska engelska m.m. Besitter en synnerlig omfattande beläsenhet i modern svensk skönlitteratur.

Fru Menda Jansson, född Erenberg. Har avlagt ämbetsexamen i Tartu med filologi och arkeologi ibland ämnena, tagit väl vitsordad svensk lektorsexamen och genom gifte och inflyttning till Sverige ytterligare förkovrat sina svenska språkkunskaper.

Professorskan Kerstin Karling, född Cuchterlony. Fru Karling har avlagt fil.kand.examen vid Göteborgs högskola och i Estland bedrivit mycket framgångsrika och grundliga estniska språkstudier, vilka hon bl.a. dokumenterat genom ett flertal översättningar av specialvetenskapliga uppsatser i Svec-Estonica.

Läroverksadjunkten i Karlskoga förre universitetslektorn i Tartu Nils-Herman Lindberg, fil.mag. Magister Lindberg har vitsordats såsom en god kännare av estniskan. Han har på detta språk också utgivit en lärobok för ester i svenska, vars tyska upplaga blivit den mest använda läroboken vid de tyska och överhuvud europeiska lektoraten i svenska. Mag. Lindberg har också bedrivit licentiatstudier i finsk-ugriska språk vid Uppsala universitet.

Fru Helene Lindberg, född Dalberg. Har absolverat universitetet i Tartu med filologiska ämnen (även estniska språket), varit amanuens vid därvarande universitetsbibliotek och genom flyttning till Sverige blivit fullt förtrogen även med svenska språket.

Fru Aino Ränk. Fru Ränk har i Finland förvärvat goda insikter i svenska, vilka hon sedan i Estland utökat. Hon har till estniska översatt flera svenska böcker. Är känd för sitt samvetsgranna arbete och sin prydliga handstil.

Fröken Gertie Herschmann. Behärskar svenska språket på sätt som svarar mot högsta betyget i lektorsexamen.

Teol.stud. Ivar Pöhl. Estlandssvensk.

Skulle ytterligare medarbetare visa sig erforderliga, kunna sådana också erhållas.

För facktermers riktiga återgivande har man en hel liten ordbokslitteratur på estniska språket att tillgå. Men även kompetent fackfolk finnes ibland. Detta är fallet vid tekniska och kulinariska termer. Man har där en professor vid den tekniska fakulteten och en hushållskolechef med svenska språkkunskaper. I tvistiga fall får naturligtvis särskilda förfrågningar anställas i Sverige.

Två av Samfundets ledamöter, som icke tillhöra redaktionskommittén, ha dokumenterat sig som ordboksutgivare och kunna i fall av behov ge kommittén råd på detta område. Dessa äro professorn i västfinska språk Julius Mägiste, som författat ett stort finskt lexikon, och friherre Maurice Wrangell, jun dr., fil.kand., vilken utarbetat det förmämsta moderna lexikon, som finnes ifrån estniska till annat språk Dictionnaire estonien-français, Tallinn 1932.

De penningmedel -4000 kr.-, som Humanistiska fonden skulle ställa till förfogande, äro avsedda för honorar åt medarbetare och utgivare. De beräknas räcka för en volym på 800 sidor. Därvid erhålla excerptisterna kr.2:50 för så många tryckfärdiga ordlappar, som i medeltal rymmas på en sida och kommittén delar den återstående summan av kr.2:50 per sida för sitt reviderande och kompletterande arbete.

I fall av särskilt gott arbete från några excerptisters sida kunna jämkningar till deras förmån vidtagas.

Om extra understöd från estnische statsäldsten erhålles, kan ordbokens omfång utökas med högst tvåhundra sidor eller medel avsätts till extra utgifter.

För ytterligare upplysningar vilja vi hänvisa till de vidlagda bilagorna. Vi vore synnerligen tacksamma att erhålla meddelande om eventuell stadfästelse på Nämndens beslut att bevilja oss det nödvändiga anslaget.

För Svensk-estniska samfundet vid Tartu universitet

Adress: RUTJA, Kunda kaudu, den 3 juli 1936.

3 bilager.

BILAGA A. II.

Förkortad översättning av det estniska kontraktet.

1.

Mellan Eesti Kirjanduse Selts såsom förläggare och Svensk-estniska samfundet såsom ombesörjare av handskriften avslutes följande överenskommelse om utgivande av en SVENSK-ESTNISK ORDBOK.

2.

Ordbokens storlek är 700-1000 tvåspaltiga sidor i mindre format med petittryck. (Jmf. bilagda provsida!). Boken innehåller företal, förklaring över förkortningar och tecken, en svensk grammatik på cirka 2-3 tryckark jämte upplysningar om uttalet samt ett ordförråd på minst 30 000 stika uppslagsord, jämte nödig fraseologi, grammatiska former och översättning samt i fall av behov även uttalsförklaring. Egennamn ingår i den allmänna ordförteckningen. Boken utkommer såsom ett av Svensk-estniska samfundets arbeten.

3.

Samfundet ansvarar för medarbetare och redaktörer och betalar kostnaderna för handskriftens utarbetande, redigerande, kontrollerande, kompletterande, förbättrande och renskrivning till dess tryckfärdigt manuskript kan överräckas förlaget. Manuskriptet skall vara skrivet på papper i kvartformat, men ordlappar, kunna, om de äro i fullgott skick, klistras upp på papperet. Maskinskrift måste användas med undantag för särskild tydlig kalligrafisk handstil.

4.

Arbetet begynner genast. Allteftersom det blir färdigt, överlämnas det till förlaget. Sista delen måste vara klar senast 31 december 1937. Senast ett år därefter måste arbetet vara utkommet av trycket.

5.

Bestämmelser om fördelandet av korrekturkostnaderna mellan förlaget och samfundet.

6.

Förlagsrätten tillhör uteslutande Eesti Kirjanduse Selts.

7.

Eftersom vissa medarbetare inte kunna vänta med sina honorar ända till pengarna från Humanistiska fonden utbetalas, har här bestämts att förlaget må förskotta halva summan, mot att Samfundet lämnar säkerhet och övertar motsvarande del av tryckeriräkningen.

8.

Samfundet skall erhålla 25 friexemplar.

Stämpelavgifterna måste erläggas av Samfundet.

Anm. I detta kontrakt, som uppgjorts den 2 juli, har förlaget tagit hänsyn till de erinringar, som gjorts mot det första förslaget av redaktionskommittén. Detta äro vi alla villiga att underteckna. Dessa erinringar gällde 1) ljudbeteckningen, som vi icke önska utsätta vid alla ord, utan för vilken bör ges allmänna regler 2) handskriftens utseende (förlaget fordrade ursprungligen att hela manuskriptet skulle skrivas två gånger på vår bekostnad) 3) tidsfristen för manuskriptets överlämnande (förlaget hade fordrat 1. oktober 1937) och lånesumman (förlaget ville först blott förskotta 1800 kr.). Våra önskemål äro sålunda nu uppfyllda.

BILAGA B.

Om ordbokens plan och uppställning.

Ordboken är i första rummet avsedd för ester, som vilja läsa eller översätta svensk litteratur. Den kan därför inte utgå från den svenske i estniska språket obehövade läsarens behov utan måste förutsätta vissa estniska språkkunskaper. Den vill i första rummet ta fasta på alla ord och vändningar, som möta i den moderna svenska skönlitteraturen och humanistiskt inställda vetenskapen. Emellertid kan härvidlag en viss utrymmesbesparing göras genom utelämnande av sådana lånord, som i estniskan ha en nära eller helt likalydande form och icke äro alltför vanliga. Dit höra många internationella fackuttryck. En estnisk läsare, som svävar i tvivelsmål om dessa ords betydelse, kan få visshet genom att gå till en inhemska ordbok över främmande ord. Sådana finnas ett par stycken utmärkta. I stället ämna vi sträva att uppta även familjära, vulgära och dialektala uttryck som oftare anträffas i modern skönlitteratur och söka i görligaste mån få med fraser och figurliga talesätt. Vi komma att bedriva särskilda litteraturstudier för att samla dylika, ty de förhandenvarande ordböckerna torde här ha överhoppat mycket av det som just sätter myror i huvudet på utlänningen. Det har dessutom i flera fall visat sig, att estniskan äger motsvarigheter till typiska svenska talesätt, där tyskan saknar dem.

För att ge en bild av de trycktekniska arrangemangen och de använda grammatiska förkortningarna bilägges en provsida, som tyvärr endast föreligger i första korrektur. Till medarbetarna utsändes inom kort ett cirkulär med noggranna anvisningar för åstadkommande av enhetligt beteckningssätt.

B I L A G A C.

Detaljuppgifter rörande redaktionsmedlemmarna.
Biografiska data och upplysningar om utgivna skrifter.

1. Wieselgren, P.W. född 1900, stud. 19, fil. mag. 22, fil. lic. 25, fil. dr. 28
vik. lektor v. Tekn. lärov. i Malmö h. t. 23, lärare vid sommar-
kurserna å Hvilans folkhögskola 1924, lärare vid Falken-
bergs samrealskola 1927-28, lektor i nord. språk vid uni-
versitetet i Tübingen 1928-31, professor i svenska språk
och litteraturen vid Dorpats universitet sedan 1930.
Inskr. stud. vid Lunds och Berlins univ., har dessutom
(studom såsom stipendiat) idkat studier i Köpenhamn,
Oslo, Basel, London, Kiel, Leipzig samt på senare tid arkiv-
forskning i svenska, lettlandska och estlandska arkiv och
bibliotek. Har av trycket utgivit följ. vetenskapliga
skrifter:

- Runeberg och tros läran. 1923. (Tryckt 1934 i Litteratursällskapet serie Historiska och litteraturhistoriska uppsatser, Helsingfors.)
- Författarskapet till Egla, Lund 1927, 272 s., disp.
- Tideräkningsfrågan i norsk 900-talshistoria (Historisk tidskrift, Stockholm 1929).
- Adam of Bremen's Hising (Studier tillägnade Axel Kock, Lund 1928).
- Die Hofuölausn als Abälsteinsdrápa (Zeitschrift für deutsches Altertum 1930).
- Sagastil och sagatolkning (Sydsvenska Dagbladet, 16. 3. 1932).
- Volsungasaga und Liederlücke (Arkiv för nordisk filologi 1934).
- Några små ordförklaringar (Studia germanica, 1934).
- Quellenstudien zur Volsungasaga, Tartu 1935, 432 s. (Delvis även i Acta et Commentationes univ. Tartuensis B).
- Stiernhielms återupptäckta familjearkiv (Lychnos 1936).
- Gamla svenska dikter i Tallinn (Svio-Estonica 1936).
- Har Stiernhielm bortsäkrat fornnordiska handskrifte (Bidrag till nordisk filologi, Lund 1936).
- Längre recensioner i Anzeiger für deutsches Altertum och i Arkiv för nordisk filologi.
- Översättning: Egil Skallagrímssons saga, Stockholm 1930.
- Redigerat: Svio-Estonica 1934 ff.

2. Suits, Gustav. Prof. Suits föddes 1883 och var i yngre dagar en förkämpe för det s.k. unga Estland, en litterär riktning, som spelat stor roll för såväl den estniska diktkonstens utveckling som också för väckandet av en estnisk nationalkänsla och språkets höjande till ett verkligt kultiverat uttryck för kärslivet. Vid det nya Estlands grundande efter kriget intog han lärostolen för estnisk och komparativ litteraturhistoria vid Tartu universitet. Han är i denna ställning något av samma slag som Oscar Levertin var hos oss. Han besitter en i Estland sällsynt, djupgående och vidsträckt litterär och filologisk bildning. Som utländska specialområden har han valt och idkat studier i holländsk, flamisk, fransk, finsk, finlandssvensk och rysk litteratur. Sitt hemlands litterära utveckling har han beskrivit i Die Kultur der Gegenwart. Tillsammans med J. Ploompou och N. Kann utgav han 1918 en estnisk tysk-estnisk ordbok. Han är styrelsemedlem i en mängd kulturella sammanslutningar och medlem av mindre konsistoriet vid universitetet. Hans estniska produktion är mycket omfattande. Magistergraden har han förvärvat i Helsingfors och dr. hon. c. blev han i Upsala. Han har varit inbjuden som gästföreläsare till många utländska universitet, även svenska. Han är en uppriktig vän till svensk kultur icke minst finlandssvensk och en god kännare därav. En noggrann meritlista har jag ej tills dato erhållit, emedan prof. Suits befunnit sig på resa.

17

3. Ariste,⁴aul. För den händelse magister Aristes meritlista icke skulle hinna anlända till Nämndens sammanträde (han har varit på Ormsö för dialektforskning en tid och ej blivit underrättad om till Tartu ankommen post), vill jag om honom nämna följande:

Magister Ariste, som avlagt doktorsexamen men ännu ej disputerat på gradu, har genom talrika arbeten visat sig som en mycket framgångsrik forskare på dialektologiens, folkminnesforskningens, fonetikens och språkhistoriens områden. Hans magisteravhandling om estlandssvenska lånord i estniska språket väckte mycken uppmärksamhet. Han påvisade där det förvånansvärt stora antal ord ur aibofolkets munarter, som insmugit sig i estniska mål och även i det stadgade skriftspråket. Han har nu i senaste *Sivo-Estonica* påvisat en mängd rikssvenska under 1600-talet inkomna lånord i det estniska skriftspråket och man kan sedermera kanske vänta en liknande komplettering av våra kunskaper om fornnordiska lån genom hans undersökningar. Om rent estniska språkförhållanden och allmän fonetik har han producerat en mängd mindre ~~undersökningar~~ skrifter och företagit undersökningar. Han beitter vittomfattande finneugriska språkkunskaper, även i de obetydligaste dialekter och språkspillror, behärskar flytande finska och ryska och tyska språken samt har goda insikter i svenska, lettiska, engelska, jiddisch m.m. Såsom stipendiat har han bedrivit studier i Helsingfors, Upsala och Hamburg. Han är föreståndare för det fonetiska laboratoriet i Tartu och amanuens på arkivet för estniska språket. Till hösten har han fått erbjudande om plats som lektor i estniska vid den ryska Abahögskolan, vilket dock icke hindrar hans medarbetarskap i ordboken. Lektoratet är dessutom endast avsett för ett par månader.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

TELEFON TARTU 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 7. juulil 1936.

NR. 4481.

Hr. prof. Per Wieselgren

Rutjas.

Rootsi-eesti sõnastiku kirjastuslepingu Teie allkirjaga oleme kätte saanud. Puuduvad veel hrade Liiva ja Vasara allkirjad.

Mis puutub hääldamise märkimise vajadusse üksikute rootsi sõnade puhul, siis toome siinjuures ära ühe selle kohta käiva arvamise. Meie väljaandel on koostamised suured Inglis-Eesti ja Vene-eesti sõnastikud, edaspidi võib juurde tulla veelgi mõni sõnastik. Näib otstarbekohane olevat, et teatud ühtlase süsteemi säilitamiseks ja võimalikult mitmekülgse täielikkuse saavutamiseks soovitav oleks kujundada kõigi sõnastikkude toimetajaist aegajalt kokku tulev kolleegium ühtlaste küsimuste läbiarutamiseks. Kuidas suhtute Teie sesse kavatsusse? Esimene koosolek võiks olla varemalt augusti lõpu poole või septembris.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

pp.

H. Ewald.

HE

EESTI KIRJANDUSE SELTS

TELEFON TARTU 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 4549

TARTU, 16. juulil 1936.

Hr. prof. P. Wieselgren

Rutjas.

Teie 9. skp. kirjas soovitud parandatud proovilehekülje 10 eksemplaris saadame Teile siinjuures. See on Mattieseni trükikooja proov. Kuid ka Mällo trükikoda on hiljuti saanud varemini puudunud ä tähe ja võib nüüd seesugust tööd teha.

Juuli teisel poolel ja augustis olen ma puhkuse tõttu Tartust sageli ära. Meie teiste sõnaraamatute toimetajad ja teaduslik sekretär samuti. Seepärast on küsitav, kas saame augusti kuu alul küsimasi lõplikult otsustada, kuigi neid arutada võiks. Vastavad isikud saabuvad Tartu alles septembris.

Austavalt

H. Ewert.

Büroojuhataja.

Rootsi - eesti sõnaraamatu asjus.

Oleks tingimata vajalik (vähemalt raskemate sõnade puhul) anda nende hääldamine sõna enese juures, mitte piirduda raamatu alul antud üldiste hääldamisjuhistega. Muidu on raamatu tarvitajal alalõpmata kahtlusi, mil-
 line mitmest (sama tähega märgitsetavast) häälikust esineb antud sõnas. Vrdl. näit., "kork" (^oö) ja "korn" (^uü) või "kort" (o) = lühike ja "kort" (u) = kaart. Ka tuleks märkida sõnarõhk (vrdl. näit. "kronologi" ja "kronologisk"). Oleks hea, kui isegi märgitaks tarbekorral musikaalse rõhu vahed, mis ju ülitähtsad, kuna sõnal võib sellest olenevalt olla hoopis erinev mõte (anden - part anden - vaim). Kui säärased asjad ei ole märgitud sõna enese juures, siis jääb raamatu väärtus hoopis vähemaks.

21
S.H.T.

Sedan Ni förklarar Er beredd att åta Er medarbetarskap i den av oss redigerade Svensk-estniska ordboken, ha vi härmed *äran* tillstålla Eder nödiga anvisningar och anmoda Er att ta itu med bokstaven . Då hela manuskriptet enligt kontraktets bestämmelser måste vara tryckfärdigt senast utgången av nästa år, hoppas vi, att Ni blir i tillfälle att ägna arbetet en stor del av Eder tid, så att Ni inom fyra eller fem månader kan vara redo att övertaga arbetet på ytterligare någon bokstav.

För Svensk-estniska samfundets redaktionskommitté

Pu Wierlgen

f. t. Rutja, Kunda kaudy, den 27 aug. 1936

Kõrgesti Austatud

Härra Riigivanem!

Üks suurimaid takistusi eesti ja rootsi rahva lähenemiseks, mida mõlemad rahvad üritavad, on nende teineteisest erinevas keeles. See takistus on seda raskem sellepärast, et ei ole olemas vahendeid tema kõrvaldamiseks. Üksnes kaudsel teel mõne kolmanda keele abil võib eestlane, kes tahab õppida rootsi keelt, või, vastupidi, rootslane, kes tahab uurida eesti keelt, korda saata oma kavatsust. On ilmne, et niisugune asjaolu tekitab sagedasti tõsiseid raskusi.

Rootsi keele õpiku väljaandmisega algajaile on endine Tartu Ülikooli rootsi keele lektor Nils-Herman Lindberg mitu aastat tagasi teinud esimesed sammud otsese keelelise kontakti loomiseks Eesti ja Rootsi vahel. Nüüd on Akadeemiline Rootsi-Eesti Selts saanud Eesti Kirjanduse Seltsilt ettepaneku, et nende kirjastusel ja trükikulude toetusel anda välja suurema rootsi-eesti sõnastiku. Kui see kavatsus võidakse täide saata, siis oleks tehtud suur edusamm võimalusteks, et Eestis võib uurida rootsi keelt ja kirjandust, Peale selle oleks niisugune töö suure väärtusega rootslasele, kes tahab õppida eesti keelt. Sõnaraamat peaks olema nii suur ja hea,

et selle kõrval ei oleks põhjust nõutada muid seni olemasolevaid, näiteks rootsi-saksa või rootsi-soome omi.

Kuna Akadeemilisel Rootsi-Eesti Seltsil leidub oma liikmete keskel mitmeid asjatundlikke jõude, kes tunnevad hästi mõlemat keelt ja kellel on filoloogilist eriharidust, võib julgelt öelda, et Seltsil puuduvad vaid majanduslikud eeldused kava läbiviimiseks.

Niisuguse sõnaraamatu, mis käsitab umb. 1000 lk. kahe veeruga à 45 reaga ja ligemale 30 otsisõnaga, trükikulud tõuseksid Eesti Kirjanduse Seltsi arvestuse järgi umb. 5200 krooni. Seesuguse ulatusega sõnaraamatus oleks eriti tähtsale fraseoloogialegi pööratud küllaldaselt tähelepanu. Autorite ja kaastööliste honoraariks peab arvestama 5000 krooni, eriti siis, kui töö viiakse läbi küllaldase ajaga. nii et autorid võivad kontsentreeruda ülesandele. Korrektoori, eriteadlaste abi ja teose koostamisel vajalike raamatute muretsemise jaoks oleks tarvilik lisaks veel 1500 krooni.

Eelöeldu alusel julgeme pöörduda Teie poole, Härra Riigivanem, palvega, toetuda teose väljaandmist 2500 krooniga. Ülejäänud summa saaks Selts Rootsi Kultuurfondist.

Tartu 25. oktoobril 1936 a.

Suurima austusega

Akadeemilise Rootsi-Eesti Seltsi nimel

Esimees.

Sekretär.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

TELEFON TARTU 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 62897

Hr. prof. P. Wieselgren

TARTU, 17. novembril 1936.

Tartus.

Saadame Teile siinjuures tagasi meie käes olnud Rootsi-eesti sõnaraamatu käsikirja sedelid. Nende järgi oleme koostanud käsikirja uue laoproovi tegemiseks, kus tarvitamisele tulevad 4 trükikirja. Palume see käsikiri lahkesti läbi vaadata, ühtlasi kaaludes käsikirjal ja juuresolevatel lehtedel olevaid D. Palgi märkusi. Saades selle Teilt tagasi, laseksime laduda uue trükiproovi. Palume kaaluda ka erikirjade rakendust. Käsikirjas on mõeldud järgmiselt: 1) Paks kiri (musta joonega) = märksõnad rootsi keeles. 2) Harilik kiri I liik (punase joonega) = kõik muu rootsikeelne osa. 3) Kursiiv (lainelise joonega) = grammatiliste terminite nimetus eesti keeles. 4) Harilik kiri II liik (ilma jooneta) = kõik muu eestikeelne osa.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PP.

kan 2.
H. Enn.

HE/I

Tartu, 25 jaanuaril 1937.

Riigikantseleile.

Teie kirja puhul 12. jaanuarist 1937 Akadeemilise Rootsi-Eesti Seltsile Härra Riigivanema poolt Kr. 2500.- määramise üle Rootsi-Eesti sonaraamatu koostamise kuludeks avaldab Rootsi-Eesti Selts südamlikku tänu.

Lähemal ajal Selts kavatseb esitada aruande senisest tööst sel alal Härra Riigivanemale, et teda kui sonaraamatu teeksaamist toetajat informeerida pidevalt töö käigust.

Tosise austusega

Akadeemilise Rootsi-Eesti Seltsi

Esimees

Sekretär

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 4309

TARTU, 2. septembril 1937.a.

Prof. P. Wieselgren,

T a r t u s .

Eile Teilt saadud kirjas nimetatud summade väljamaksmise oleme korraldanud. Mis puutub sõnastiku käsikirja, siis oleks väga tarvilik selle algusosa täiesti trükivalmis seada enne kui viimane lõpp on koostatud. Viimistletud käsikirja järgi teeksime lõplikud laoproovid, arvestaksime välja raamatu täp-
sa suuruse ja korraldaksime ettetellimised juba sügisel koos meie kahe teise sõnaraamatuga. Väga soovitav oleks ka grammatika ja sissejuhatuse osa juba alguses valmis teha, siis saab kogu raamatu leheküljed nummerdada ühe numeratsiooniga, mis on eelistatavam. Esimene poogen tuleks alguses ainult valmis la-
duda, et lehekülgi ära määrata, selle trükkimine võib jääda teose lõpuks.

Austavalt

HE/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS
pp. H. Ewert.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 4868

27
TARTU, 1. oktoobril 1937.a.

Hr. prof. P. Wieselgren,

Tartus.

Täiendavalt meie 2. sept. s.a. kirjale palume meile lähelt teatada, kunas võiksime saada Teilt Rootsi-Eesti sõnastiku käsitirja alguse viimistletud kujul ühes sissejuhatava osaga ja grammatikaga. Kui saate isiklikult Seltsi büroosse astuda, siis palume telefoni kaudu teatada, millal võime Teid oodata.

Austavalt

BV/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS
pp.

U. Ruut.

Till Humanistiska fonden,

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets
akademien,
S t o c k h o l m.

Svensk-estniska samfundet vid Tartu universitet, som den 20 mars 1936 tilldelades ett anslag av fyratusen kronor för utgivande av ett svenskt-estniskt lexikon, anhåller härmed värdsamt, dels att om möjligt halva anslaget nu måtte utbetalas, dels att med hänsyn till lexikaliska arbetens tidsödande karaktär få åtnjuta ett års förlängning av tidsfristen för pliktexemplarens insändande, så att anslaget icke redan den 20 mars må anses vara förfallet.

Som skäl för denna vår anhållan åberopa vi till punkt 1:

De oss till förskottshonorerering av våra medarbetare från förlaget till förfogande ställda medlen äro nu i det närmaste förbrukade, men flera medarbetare ha redan väntat rätt länge på ersättning för sitt arbete utan att kunna få någon del av dessa medel. Det vore därför mycket önskvärdt, att upp till hälften av anslaget kunde få disponeras redan under den närmaste tiden.

Till punkt 2:

Arbetet med ordboken kunde icke igångsättas omedelbart efter den 20 mars 1936, ty först skulle Humanistiska fondens filolognämnd granska och godkänna arbetsplanen, vilket ägde rum i juli, då dess skulle understöd från estniska statens sida utverkas. Först sedan detta skett i oktober, var företagets ekonomi tryggad och sedan dess har arbetet gått raskt framåt. Närmare upplysningar om dess nuvarande läge lämnas å vidfogade bilaga. Vi skola försöka, att före den 20 mars inlämna korrektur på ett ark, men vi kunna ej säkert garantera detta, eftersom tryckningen är Förlagets och icke Samfundets angelägenhet.

Från Samfundets sida föreligger alls intet hinder att sättningen nu kommer i gång och förlaget är också villigt att låta den ta sin början, om blott lämplig uppgörelse med sätteriet kan träffas. Förlaget har velat sätta och trycka denna och andra under arbete varande ordböcker på eget nyinrättat tryckeri, men svårigheter ha uppstått att få tryckeriet till stånd och man ser sig därför nu nödgad till en kompromiss bestående i att väl själva tryckningen men icke sättningen skall äga rum i det egna förlagstryckeriet. Förlaget är emellertid optimistiskt i fråga om möjligheten att få dessa svårigheter övervunna i tid för ordbokens utkommande före mars nästa år. Manuskriptet blir i sin helhet av redaktionen kompletterat och reviderat före tvåårsdagen av handlingarnas godkännande av filolognämnden och, om nu sättningen börjar i nästa vecka, så kunna de tidigare bokstäverna i alfabetet sättas upp samtidigt med att revisionsarbetet med de senare äger rum.

Om vår anhållan om halva anslagets utbetalning kan bifallas bedja vi få beloppet insatt på vårt lörökente hos Skandinaviska Kreditaktiebolaget i Stockholm.

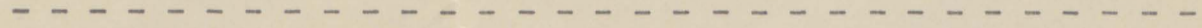
Tartu den 23 februari 1938

St. K.

Till Svensk-Estniska Samfundet, Tartu
för kännedom.

Sigurd Curman
Utdrag av protokoll vid samman-

träde med Humanistiska fondens nämnd
måndagen den 28 februari 1938 kl. 14 i
H.K.H. Kronprinsen-Regentens våning i
Kungl. Slottet, Stockholm.

§ 4.

Svensk-estniska samfundet i Tartu, som 1936 erhållit ett anslag (nr 177) å 4.000 kronor för utgivande av ett svensk-estniskt lexikon, hade i skrivelse den 23 februari 1938 anhållit, dels att hälften av detta anslag måtte få utbetalas omedelbart, dels att tiden för arbetets färdigställande måtte få utsträckas till den 20 mars 1939.

Nämnden beslöt bifalla ansökningen.

In fidem:

Sigurd Curman.

Rätt utdraget intygas
Sigurd Curman

2 000 kronor äro insatta i Edel-Loro-
räkning i Svenska Handelsbanken i Stock-
holm.

Skand. Kred.

Stockholm den 7 mars

Sigurd Curman

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 1422

30
TARTU, den 10. März 1938.

Herrn Prof. P. Wieselgren,

in T a r t u.

Eine Satzprobe des Schwedisch-Estnischen Wörterbuches können wir vorerst nur in der Druckerei von J. Mällo machen lassen, und zwar in drei Schriftproben: fettgedruckt, Kursiv- und gewöhnliche Schrift. Anliegend eine Schriftenprobe.

Falls Sie es für möglich halten diese Satzprobe nach Schweden zu senden, bitten wir Sie, uns hiervon spätestens bis morgen in Kenntnis zu setzen und gleichzeitig vom Manuscript die Fortsetzung der F-Buchstabe zu geben, da die von Ihnen für die Satzprobe gegebenen 100 Zetteln vielleicht gedruckt weniger als 2 Seiten ausmachen werden.

Hochachtungsvoll

BV/SI/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

pp. *W. Mällo*

ri pojale saia pakkuma. **-bod** pagariäri. mä som en prins i en bagarbod önnega koos olema.

bagar e, -n, ~, pagar.

bagatell, -en, -er tühiasi.

bageri, -et, -er l. küpsetusruum. 2. pagariäri; -hantering pagaritöö.

bagerska, -n, -or naispagar.

baggböleri, -et, -er metsalaastamine.

bagg e, -n, -ar jää, oinas.

bah! ääh! tühja kah!

bahytt, -en, -er kottmüts, karbus.

baisse, -n, (-er) bess.

1. **baj** indecl., fy **baj!** püh! vui!

2. **baj**, -en, -er bai, merelaht.

bajonett, -en, -er tääk.

1. **bak**, ~et, küpsetis, leivategu, saiategu.

2. **bak**, ~en, (~ar), 1. tagaosa, tagumik, **fä** (eller ge ngn) **pä baken** selga, tagumikule sama, tagumine, tagakülg, sis-sega välja, ta on võrakus. 2. ~ *adv.* taga. han vet varken fram eller bak ta ei tea musta ega valget. **ha ögon både fram och bak** silmad ees ja taga. 3. *prep.* taga, taha. ~a¹ *trans.* küpsetama. ~arv *õig.* tagastumine. ~ben tagajalg, -jäse, tagumine jalg. (sätta sig) **pä bakbenen** *fig.* tõrkuma hakkama, vastu hakkama. ~binda *tr.* käsi selja taha siduma. ~danta¹ laimama. -re laimaja. ~del tagaosa, tagapool; (*stjart*) istmik, päarak, tagumik. ~dörr tagumine, taga-uks, *fig.* välja-pääs, taganemistee. ~*efter adv.* taga, tagantjärele, teiste

31
järel, *fig.* mahajäänud, arenematu.

bakelse, ~n, ~r kook, küpsis.

bakerst *adj.* kõige tagumine, viimane.

bakficka tagatasku, püksitasku. ha ngt i bakfickan *fig.* salanõu pidama. ~*for vt.* baken. **fä ngt om bakfoten** *fig.* valesti aru saama. ~*fram* tagurpidi, möttetu. ~*gata* tagatänav. ~*grund* taust, foon, põhik, tagapõhi; (*fond*) taga-ala, -plaan. ~*gård* tagaõu, -hoov. ~*hjul* tagumine, tagaratas. ~*huvud* kukal, kuklatagune; ~*häll* vari-paik, peiduurgas. ~*i adv.* taga. ~*ifrån* tagant, takka, seljatagant. ~*laddare* tagantlaetav püss; ~*ningsgevär vt.* bakladdare. ~*läs* rikkes lukk, *fig.* **gå i bakläs** luhta minema. ~*länges* taga, tahapoole, tagurpidi, selili, tahapoole upakile; ~*läxa*

bakning, ~en, ~ar küpsetamine.

bakom 1. *prep.* taga, taha. **bakom ryggen pä ngn** *fig.* selja taga, selja tagant. 2. *adv.* taga, tagaplaanil. **stå bakom, ligga bakom** *fig.* (millegi) taga olema.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 1989

TARTU, 31. märtsil 1938.

Hr. P. Vieselgren,

Tartus.

Oma ladumismasinale kõigi vajaliku märkidega kirja tellimiseks palume koostada ja meile saata täielik nimestik kõigist kirja tähtedest ja märkidest, mis Teie koostatavas sõnaraamatus tarvis tulevad. Eraldi tulevad märkida suured tähed, väikesed tähed, rõhkudega tähed jne.

Austavalt

HE/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS
pp. *K. Raud*

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, ...

1. XI 1988

K. a.

NR. ....

hr. Arsti

Mina arvan, et neutrum tuleks ikkagi tõlkida traditsioonilise sõnaga sojangu. Et eesti keeles rootsi neaal ja neutrumi funktsioon pole ja mõisted on väärad siis väikes selles tühigrannulikus tarvitada lihtsalt neal ja neutrum (mitte tõlkes). Keerulisem on määratus, a määramatu. Ei saa olla muud vahetust, et need on halvad. Kuid head pole entada; erigi J. V. Vem; a tea. Kas ei saaks lihtsast määratema (mait. määratlev ja mittemääratlev)? Võib-olla ei ole siis parem juba umbma. vare ja selle vasti määrave?

Parimate soovidega

P. S. Palun andke kirja Luulskeskusele arvuti.

L. J. J.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. ....

TARTU, ...

10.4 1958

V.a.

hr. Britti

Roots-eesti sõnaraamata grammatil. ärajuhatus on seotud mitme-
 registel põhistel. Tähest kõige tähtsam oli, et loodis saada midagi
 "määratud" ja "määramatu" asemel. Nähtavasti ei saa midagi
 (määratlemis liivest ei söbi? Kas nende terminite puhul ei tuleks
 anda sulgude, ka rahvusvahelise termini?)

Süüpoolal näpunäitel on tehtud üks oluline muudatus
 nimelt rahvusvahelised terminid on arvestatud eestikeelsetega,
 jälles enimtõenäoliselt pealkirjades ja mõnede ka sulgude
 näit. lk. 20, 29, 53. Eestikeelset tuleb ikka selgitada ja palun
 pidage seda silmas ka järgnevas osas.

Kas mõnda kohta ei ole tarvis lisada rootskeelset terminit,
 kui see rahvusvahelised erineb?

Kas korpuse ja ptii vahetagemine on väin korras?
Nii siis oleks väinikivi trükivalmis ja läheb laadumisele. kaotaks
see kaunis müüriti, kui näitke näitakse. Nii et andke aja lõpp.
Palun saate see väinikivi mis võimalikult kiiresti tagasi.

Parimate soovidega

Paley.

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE
OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

HUMANISTISKA FONDEN

STOCKHOLM Ö.

Tel. 23 00 50

Svensk-estniska samfundet vid Universitetet i Tartu,
c/o Professor P. Wieselgren

Den 20 mars 1936 tilldelades Eder ett anslag av 4.000 kronor
ur Humanistiska fonden för utgivande av ett svensk-estniskt lexikon.

§ 12 av det för Humanistiska fonden gällande reglementet har
följande lydelse:

Har framställning om utbetalande av beviljat anslag icke gjorts
inom två år efter anslagets beviljande, anses detta hava förfallit,
såvida ej akademien annorlunda beslutar. Har anslag till samma änd-
mål beviljats flera år i följd, räknas tiden från sista beviljandet.

Härmed har jag äran fästa Eder uppmärksamhet på att den före-
skrivna tidsfristen för Edert anslag utlöper den 20 mars 1939, var-
för nödiga åtgärder från Eder sida måste vidtagas före nämnda dag,
för att anslaget icke då skall anses vara förfallet. Stockholm den
10 november 1938.

Liquid Curman

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU
TELEFONID: BÜROO 6-01,
BÜROOJUHATAJA 16-66
POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 24. detsembril 1938.

Hr.prof. P. Wieselgren,

T a r t u s.

NR. 6530

3000
~~2500~~
L 9448 +
2500

N 1060
K 5000
V 1750
G 1508
Ö - 1000

I 1080
BV/HK
M 2943

O - 1350
Y - 75 X - 7 15

Palume meile lahkesti teatada "Rootsi-eesti sõnaraamatu" asjus, küü palju on järgnevalt loetletud tähtedes sõnasedeleid:

- E - EKS büroos 753, kas osa on Teie käes?
  - F - " " 4468, kui palju on veel Teie käes?
  - P - EKS büroos 501-2571, seega 2070 sedelit, kui palju on Teie käes?
  - R - " " 423-3715, " 3292 " " "
  - T - " " 382 sedelit, kas osa on Teie käes?
  - U - " " 1-1036 - " " " " "
- G, I, L, N, O, V, Y, Ö, Q, W, X, Z tähtedest puuduvad meil andmed täiesti.

Vajame neid andmeid sõnaraamatu suuruse väljakuulutamiseks ajalehis.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Rudkuis.

33
11
22
22 630

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 6-01,

BÜROOJUHATAJA 16-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. *6603*

37
TARTU, 30. detsembril 1938.

Hr. prof. P. Wieselgren,

T a r t u s.

Hr. D. P a l g i arvates on "Rootsi-eesti sõnaraamatu" tarvitamisjuhised veel katkendlikud, mispärast ei saaks neid praegu laduda.

Kuna need aga kuuluvad sõnaraamatu algusse, mille pidime kiiresti murtud kujul valmis tegema, siis palume tarvitamisjuhiseid veel läbi vaadata ning meile võimalikult peatselt ladumisvalmina üle anda.

Sõnaraamatu "tarvitamisjuhised" ühes "ladumisjuhiste" siinjuures.

Austavalt

BV/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

H. Suet.

38

Eesti Kirjanduse Seltsile, T a r t u.

Rootsi-eesti sõnaraamatu toimkond on rahutusega pannud tähele, kuivõrd aeglaselt sujub kirjastuse tegevus sõnaraamatu suhtes alates möödunud maist. Seepärast võtame enesele vabaduse juhtida Teie tähelepanu järgmistele asjaoludele.

1. Käesoleva aasta veebruaris teatasime Teile, et meil on õnnestunud saada pikendust Stokholmis asuva Humanistiska fonden'i poolt antud toetuse tähtpäeva suhtes, mis lõppes 15. märtsil 1938. a. ja et ei ole olemas mingit võimalust, et toetus pikendataks veelgi edasi.

2. Sellest hoolimata on kirjastus viimase viie kuu jooksul teinud üksnes K-tähe esimese osa korrekture ja ei ole andnud välja või viimistlenud trükiks ühtki osa sõnaraamatu eelmistest tähtedest. Ainult grammatilisest eessõnast on tehtud lõplikud korrektuurid.

3. Asjasse puutuvale suusõnalisele küsimusele on kirjastus vihjanud, et selle imeliku olukorra põhjust tuleks otsida toimetusest endast, kes ei olevat saatnud korrekture tagasi küllalt kiiresti ega loovutanud korrektorile uut käsikirja. Need mõlemad oletused ei pea paika. Korrektoril on olnud alati mitu tuhat sedelit kasutada ja kõik korrektuurid on saadetud kiiresti tagasi. Tähe K esimese osa on jätnud kirjastusele isiklikult pr. G. Wieselgren, nõnda et kirjastus ei saa ka öelda, et korrektor oleks jätnud selle edasi andmata.

4. Kirjastus on härra Vene kaudu süüdistanud korrektorit, et tema on olnud hilinemise põhjuseks. Ehkki on kõigiti õige, et hra. Meister on kogu suve jooksul jõudnud edasi silmatorkavalt vähe, ei või meie siiski arvata, et kirjastus oleks lasknud seda sündida vaikselt pealt vaadates, kui tal omal oleks olnud tahtmist asjakäiki kiirendada.

Kui kirjastus lubab seda, et korrektor ei revideeri kogu suve jooksul enam kui K, ja et sellest tähest ei ole laotud rohkem kui väike osa, siis on selge, et kirjastus on võtnud ette muud täpse tähtajaga sidumata töid ja jätnud kõrvale sõnaraamatu tööd, olgugi et tal on teeda leping Humanistiska fondeniga.

5. Kirjastuse esindajad on ka arvanud, et pr. Wieselgreni rootsi keele õpik oleks põhjustanud sõnaraamatutöö korrapärasust. Sellele võib vastata, et õpiku ainuke osa, mis võiks kollideeruda sõnaraamatutööga, on lisana toodav sõnastik ja et niihästi korrektor Meister kui ka trükikoda ei asunud selle kallale enne kui septembri kuus. Peale selle oleks kirjastus pidanud järele mõtlema, kas on üldse kohane koormata hra. Meistrit õpiku korrektuurtöödega ja kas ta ei jääks oma töödega sõnaraamatu suhtes hätta.

Kuivõrd hilja algasid õpiku tööd, ilmneb pr. Wieselgrenilt saadud andmetest. Hra. Meister on 15. juuli ja septembri alguse vahel olnud õpiku kallal ametis ainult ühe tööpäeva ulatus ja enne 15. VII on tal tulnud läbi lugeda vaid mõningad kerged tekstinäited.

6. Kui meie kirjastuse selgitamatute viivituste tõttu möödunud suvel satume olukorda, et meie ei suuda kõige hiljemalt 19. III 1940 Stokholmis esitada vajalisi sõnaraamatu sundeksemplare ning seega kaotame toetuse, ei saa meie ka kirjastusele tagasi maksa seda 2000 krooni, mis on avansina antud kaastöölistele väljamaksmiseks.

Suurima austusega

Eesti-rootsi sõnaraamatu toimetuse nimel

Redaktionskommittén i den svensk-estniska ordboken, som med oro iakttagit den ytterliga långsamhet varmed arbetet å förlaget alltsedan slutet av maj framskridit, tillåter sig härmed göra förlagsledningen uppmärksam å följande omständigheter:

1. Vi meddelade Eder i februari innevarande år, att vi lyckats utverka ännu ett års förlängning av det oss till 15 mars 1938 utlovade anslaget från Humanistiska fonden i Stockholm och att ytterligare förlängning av detta anslag icke är möjligt.

2. Trots detta har förlaget under de senaste fem månaderna endast låtit uppsätta nytt korrektur av bokstaven K:s första parti och icke utgivit eller gjort tryckfärdigt något enda parti av ordbokens föregående delar. Endast av den grammatiska inledningen ha slutkorrektur verkställts.

3. Förlaget har vid muntlig förfrågan angående orsaken till detta egendomliga förhållande låtit påskina, att skulden vore att söka hos redaktionen, som ej skulle ha sänt korrekturen tids nog tillbaka eller ej lämnat korrektorn nytt manuskript till revision. Båda dessa påståenden äro ohållbara. Korrektorn har alltid haft flera tusen lappar till sitt förfogande och alla korrektur ha blivit snabbt lästa och återsända. Bokstaven K:s första parti inlämnades av fru Wieselgren direkt på tryckeriet förlaget, så att förlaget ingalunda kan säga, att korrektorn underlåtit att avlämna detsamma.

4. Förlaget har även genom Herr Vene gett korrektorn skulden för förse-ningen. Om också det är alldeles riktigt, att hr Meister under hela sommaren medhunnit påfallande litet, så kunna vi icke inse, varför förlaget skulle stillatigande funnit sig i detta, om det själv hade önskat påskynda arbetet.

Om förlaget tillåter korrektorn, att under hela sommaren icke revidera mer än ~~ett mindre parti~~ bokstaven K, och av denna bokstav icke ens låter uppsätta mer än ett mindre parti, så är det tydligt, att förlaget trots sin vetskap om vårt kontrakt med Humanistfonden låtit ordboken stå tillbaka för andra företag, som icke nödvändigt måste vara färdiga till ett visst datum.

5. Förlagets ~~representanter~~ ^{Wiese-gren} ha likaledes hävdad, att det skulle vara den av ~~fru~~ ^{Wiese-gren} författade läroboken i svenska, som skulle hindrat ordboksarbetets planmässiga fortskridande. Härtill svaras, att den enda del av denna lärobok, som kan sägas kollidera med ordboksarbetet är den däri ingående ordlistan och att korrektorn Meister samt tryckeriet icke förrän ett stycke in i september börjat ~~på att~~ ägna sig åt densamma. Dessutom ~~g~~ade ju förlaget bort betänka, att det överhuvud kunde vara olämpligt att belasta hr Meister med arbetet som korrektor i denna lärobok, då han blivit så efter med sitt arbete i ordboken. ~~Su~~

Hur sent arbetet med denna lärobok egentligen börjat, framgår av ~~de här bilagade~~ ^X uppgifterna från fru Wiselgren. Hr Meister har mellan 15 juli och början av sept. endast haft en enstaka dags arbete med läroboken och före 15.7. endast haft att genomläsa några lätta textprov.

6. Om vi genom det lättvindiga sätt varpå förlaget under sommaren försummat utgivningsarbetet icke kunna inlämna de erforderliga pliktexemplaren i Stockholm senast den 19 mars 1940 och sålunda mista vårt understöd, kunna vi icke heller ersätta förlaget de tvåtusen kr. som förskotterats oss för utbetalningar till våra medarbetare.

^X Då läroboken utan ordlistan var uppsatt
Då han började arbeta med ordlistan

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 9. I 1939

NR. ....

N. a.
hr. Triste

Lubage Teile kui autori tähelepanu juhtida järgmisele
 ajaolule "Reetsi-esth sõnaraamatus". Kuuldavasti eelnäht
 Teile initsiatiivil on eelkõelsete vastetena antud kas muresõnu
 või mis liitõnu, mida ei leadu eest õjereelmu sõnaraamatus ja
 mille tähendust ei saa kuidagi näht. See talitusviis ei ole prakti-
 line ja raamatu ilmumisel tekitab ee põhjendatud nurinat.
 Juhuldel, kus mõllegi pärast (näit. teinugusti olude tähts) mil pole
 sõnaraamatus fikseeritud vastet, peaks andma tõlke nullalõnu
 selituse kaudu, kusjuures võiks öis olla ka mõni muresõnu või mis liitõnu.
 Need nõiteid oleme arutanud hr. Mestiga ja lemmaga väärkides saam-
 site palgi nõiteid. Kõ võtame näit. veng 40 bolin -jooglin. Se da mae

ei leidu EoS-us ega EF-s; võib-olla leidub merenduse osakonnastikku kuid
kui ka seal mitte, siis peaks veidi selgitama; juhul kui leidub seal, ei teegi ka
selgitus riiga. Edasi kol ametmaja, ametitalu. Peaks vist olema ametmaja;
Aga mis see tähendab? Järeldatakse, et maja, kus leebub ^{amet, ametlik} ~~amet~~ või ollakse
ametis. Aga mis peaks olema ametitalu? Vast järeldatakse, et näiteks maal
talu, kus elab põllusaikandain, või kus on mingi ametamisk (näit. kirjatalu). Soomes
on küll võrkatalu, kuid selle sõnasõnalise älkannu ei anna mitte midagi;
kui oleks Teil antud kol ... ametamisk ^{taolise} ~~paiga~~ ~~arv~~ kantava antud talu
maja me. siis oleks selge ja polekski ametmaja ja ametitalu tarvis
kui samal veerul on kol ... 2. prüsside ja see pole amusaadav
paljudes, siis kuigi leida ei leidu EoS-us ega VOS-us, leebub miti 66-s
ja niin pole selgitust tarvis.

Palun võtke seda küsimust teiselt ja arutage kaasaautentiga läbi.
Oleksin tänulik, kui teataksite, kuidas loopus jätab.

Mul on ka lähendite aegs mõned soovid; need olein teinud tealavale prof.
Wieselgrenile (näit. mitte ⁱⁿ vaid interj. ^{mu} jmt.)

Parimate soovidega

Palgi

V.a. hr. D. Palgi.

Tahaksin Teie kirja puhul vastata paaris asjas.

Rootsi sõnavara eesti keelde tõlkides on sageli olnud vägagi suuri raskusi, mille ületamine nõuab mõnikord üsna suurt tööd ja vaeva. Teadlikult ei ole eesti osa eest vastutajad - prof. G. Suits ja allakirjutanu - katsunudki sisse tuua uusi sõnu, olgu need kunstlikud, murdelised või ~~deri-~~veeritud. Oleme püüdnud tarvitada lihtsat keelt ja nõnda valida tõlkeid, et need oleksid rootsi vastetele kõige lähedasemad. Väga sageli oleme pöördunud spetsialistide poole, kui tegemist on olnud mõne keerulise terminiga. Nõnda näit. on bostadsband'i tõe, millest Teie kirjas on kõnet saanud prof. Leesmendi ja Uluotsa kassabil. Hr. korrektor H. Meister soovitab (kirjalikult) tõlkeks : seisneb selles, et omada hääleõigust mõnes kohas, peab seal enne teatav aeg elama. Meil oli tõlgitud -kodakondsusõigus. On kindel, et meie tõlge ei ole 100%-liselt täpne, kuid usun, et siiski parem kui hr. H. Meistri oma. Kui keegi peaks tahtma mõnest rootsikeelsest teosest tõlkida eesti keelde lause, kus esineb kõnesolev sõna, ei või ta ometi seda tõlkida esitatud pika lausega. Meil on olnud üldse põhimõtteks leida üksik sõnalisi ~~väikseid~~ tõlkeid nõnda palju kui see on võimalik.

Vaatame nüüd ükshaaval läbi kõik need vead, mis mul saadeti koju kätte.

bolin - poogliin. Estikeelne termin on saanud vastavalt spetsialistidelt. Ei ole meie poolt välja mõeldud.

boj - friisriie. Oleme tõlke saanud spetsiaalsõnastikudest.

brockfågel - rüüt. Tahetakse, et lisataks, mis sugukonnast on see lind. Meil ei ole kuskil lisatud ladinakeelseid nimesid juurde lisatud. Miks peaks seda tegema selle linu nime puhul? See nimi on omane kõigile kooliõpikuile.

brackvatten - riimvesi. Riimvesi on ametlik geograafiline termin. ÖS -ski on riimvesi - Brackwasser. Riimvesi ei ole meie loodud, see on kuskil hiljem juurde monteeritud.

benåda - armama. Palun lähemalt informeerida, mida mõtlete küsimusega.

bergskrev a - mäekuris. On küllalt täpne tõlge. Hädakorral võiks parandada - mäekuriseke.

apropå -à propos. On täpne tõlge.

av/kristna - dekristianiseerima. Võiks lisada: ristiusust ära vöörutama.

talu
bol -ametkorter. Tõlge on tehtud ametkorterri eeskujul, sest sisuliselt rootsi bol kuulub samasse mõiste piirkonda, kus on eesti ametkorter. Sõna ei ole sugugi Ariste välja mõeldud, vaid pika harutluse järgi loodud ühisel koosolekul, kus peateguriks oli prof. G. Suits.

Oleks väga hea, kui hr. korrektor H. Meister pöörduks autorite poole otseteel, sest kuig i oleme vahel jäänud eri arvamisele, oleme siiski teineteisest hästi saanud aru.

Lõpuks paluks, üht asja. On kindel, et hr. Meister kirjutab omalt poolt tõlkeid juurde, mis on õigupoolest positiivne joon, kuid toimetus on märganud, et mõnikord on sattunud sisse ka ebakohaseid täiendusi. Olgu muuseas öeldud, et hr. Meister ei ole küllalt kindel rahvusvaheliste sõnade tähenduses.

Suurima austusega tervitades

P. A.

Eesti Kirjanduse Seltsile
Rootsi-Eesti Sõnaraamatu asjus

Et sõnaraamatu toimetus on 11. jaan. 1939 saanud Teie kirjastuselt kirja, milles puudutatakse niihästi sõnaraamatut ennast kui ka tema ees olevat keeleõpetust, peame saatma Teile õienduseks järgmised vastused:

Toimetus tahab kõigepealt seda esile tõsta, et ta on püüdnud juba siis, kui sõnaraamatutööd olid alles algastmel, astuda kontakti kirjastusega ja selle kirjandusliku juhatusega, et läbi harutleda kavatsitava teose üldisi iseloomujooni ning jõuda ühisele seisukohale süstemaatilistes ja trükitehnilistes üksikasjades. Kirjastusel oleks siis olnud küllalt võimalusi kõiki soove tähele panna ja arvesse võtta. Et aga meie vastekohad ja üksikasjade kohta käivad reeglid on heaks kiidetud ning tööd on viimistletud nende järgi ja kogu grammatiline sissejuhatus ning sõnaraamatu alguski on juba murtud, ei läha meie, et kirjastuse poolt esitatud muutmisenõuded tööksid mingit kasu kogu tööle või hõlbustaksid sõnaraamatu väljaandmist. Kirjastuse kohus oleks olnud meid informeerida õigel ajal, kui tõesti tahetakse, et peab ette võtma mainitud muutmisi. Praeguses olukorras usume, et sõnaraamatu huvides ei peaks viimasel tunnil ette võtma uusi põhimõtete muutmisi ning parandama tehtud tööd peale tõsiste vigade.

Mis puutub sellesse kaebusse, et grammatiline sissejuhatus olevat raske ja segase esitusviisiga, siis peame ütleva, et see on täiesti ootamatu. Samuti see nõue, et sõnaraamatu ees olgu mingi keeleõpetus lastele või harimatutele inimestele, ei ole millegagi seletatav. Kirjastus teab algusest peale, et meie sõnaraamatut on koostatud teaduse mõõdupuu järgi ja grammatiline sissejuhatus peab sellega kooskõlas olema ka vastaval nivool. Kirja autorist peame aga nii aru saama, et meile tehakse ettepanek praeguse keeleõpetuse asemel kirjutada mingisugune lühike elementaarraamat, mis oleks kohandatud laste ja lihtnimese nõete järgi. See on väga halvasti järelemõeldud idee. Esiteks ei ole meil ühtegi teadet, et Eesti algkoolidesse toodaks rootsi keel õppeainena, sama ei või öelda keskkoolidest ega gümnaasiumidest. Pole meil ka teada, et täiskasvanud eestlas ed, kellel ei ole raamatulis

haridust, saaksid äkki nõnda palju huvi rootsi keele vastu, et neid võiks oodata raamatu peaostjaks, pealegi hiisuguse raamatu ostjaks, mille peaosas on veelgi raskem ja teaduslikum kui grammatiline sissejuhatus.

Kirja autoril ei näi olnud teada see, et siis, kui on olnud kõne all grammatika väljaandmine äratrükina, ei ole Runagi toimetuse poolt nõutud, et separaadina grammatika ilmiks tervikult. Just vastupidi oleme rõhutanud, et grammatika on liiga laialdane nende nõuete jaoks, mis püstitab rootsi keele vabatahtlik õpetus meie koolides. Proua lektor Greta Wieselgren, kes on oma peale võtnud äratrüki varustamise sobivate lugemispalade ja seletustega, on õigusega rõhutanud, et majanduslikult tasumatu oleks niisuguse vihukese väljaandmine, mis rahuldaks üksnes rootsi keele vabatahtliku õpetuse nõudeid koolides, põllutöökoolides ja rahvapäevikoolides ning majanduslikult seisukohast vaadates oleks palju otstarbekohasem välja anda niisugune õpik, mis rahuldaks ka ülikooli õppetöö nõudeid. Kui tahetakse, et käesolev grammatika võiks selles suhtes võistelda Lindbergi kolmandal õige täieliku trükiga, siis ei tohiks lubada, et võetaks ette suuremaid kärpimisi või väljajätmisi. Kui kirja autor väidab, et grammatika on raske isegi gümnaasiumi õpilastele, siis annab see halva tunnustuse tema enese isiku teadmistest.

Lektor G. Wieselgren on ette näinud, et eraldi ilmuvas õpikus oleks algajatele kohaseid lugemispalasi ning grammatilisi seletusi. Seega langeb ära igasugune põhjus laita äratrükki pedagoogiliselt seisukohalt. Et ka sõnaraamat ise oleks algajatele mõeldud lugemikuks, on idee, mida kuuleme esimene kord. Aga kui kirjastus tõesti peaks nõudma, et see oleks kohane, siis ei ole meie poolt takistusi, et sõnastiku lõppu lisataks sissejuhatavad harjutustükid.

Lõpplause väide, et kirjeldatud olude tõttu grammatikat ei saa propageerida õpikuna, mille abil ostja võiks kergesti õppida rootsi keelt, näitab, et kirjutaja on halvasti orienteerunud kirjastuse kavatsustes. Ei ole kunagi olnud arvamisel, et grammatika ilmiks äratrükis ilma algajatele määratud paladeta ja et häälikulooline sissejuhatus peaks ilmuma separaadiski. Teine asi on, kui kirjastus püstitab need nõuded.

Sõnaraamatu propagandabrošüüris võib vastuoksa öelda,

et grammatika on nõnda täielik, et sõnaraamatu ostjal ei ole vaja tarvitada ^htegi muud grammatikat tema kõrval.

Käesoevas ühendis tahame kirjastuse tähelepanu juhtida veel sellele asjaolule, et meie tööd raskendab tunduvalt asjaolu, et korrektuuridega koos ei saadeta ka käsikirja. Nõnda ei tea meie kunagi, mis on meie poolt ja mis on hõljem j/urde lisatud või maha tõmmatud. Paar korda oleme märganud, et käsikirja on tehtud sisse niisuguseid parandusi, millega meie ei saa kuidagi nõus olla.

Suurima austusega ERS toimetuse nimel

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 6-01

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. ....

TARTU, 2. V 1939

V. a.

hr. prof. Wrenlgren

Saadan Teile naha mõned näited, kus "Roots-est sõnar-us" olevat olnud vigane või puudulik tõlge ja kus hr. Meistri ettepanekul on tehtud parandusi. Kõigepealt pakun ütelge lahkest, kas see andmestik on õige. Kui on õige, siis peaks tegema vist paar järeldust, nimelt 1) et hr. Meistri hoolust tõlkeratetele raskem külge järgimisel on vana ja et seda tuleks edaspidigi peheda soontavaks; muudugi mõjutab see leon trükkimise tempot ja 2) et kas ei peaks väinikirja autorite poolt veelgi viimistlemat. Soadan, et Teie rätaki menu praegusi küsimusi niisugulena, nagu nad on mäeldud s.o. täiesti sõbra-leskude mälestena 'teose edaspidi saastu kumides.

Parimate soovidega
Palgi.

3. veebruaril
1939 a.

V.a.
Hra David Palgi!

Teie
Tänades kirja eest tunnistan heameelegi et hra Meistri koostöö on toimekonna arvates sõnaraamatu kasuks. Mis puutub temposse on aga ka arves pidada, et grammatika ümbertöötamine tõttu on tekkinud palju raske korrektuuriküsimusi, ja et ka muidu see grammatika senini oli suureks kooreks korrekto-rile. Kui nüüd see osa viiakse lõpuks, see kergendab kindlaks üldine seisukord.

Teie kirja üksikute asjus tahaksin vastusega oodata, kuni tulevalani nädalani, kui mul aega saab, et kohtama prof. Düitsuga ja mag. Aristega. Palun sellepärast luba hoida Teie märkused kuni selleni.

Et ma neil päevil saan Rootsi saada kõik teaduslik töö, mis ma olen teinud või toimetanud, olen tänulik saada ikma peale Stokholmi Kultuurkapitaali saadetavaie korrek-tuuriie (2 eks.) veel neli isikliku tarbe eest.

Et kergendada hra Meistri töö, olen ka edaspidi sellega nõus et esimesena lugeda korrektuurid.

Küllastan tulevalnädalal kirjastust, et isiklikult rääkida Teiega.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIOODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“, „ELAVTEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON ÜLD- 6-01, BÜROOJUHATAJA 16-66
JOOKSVAD ARVED : TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

716

TARTU, 8.veebbruaril 1939.

ROOTSI-EESTI SELTSILE,
T a r t u s.

Juhime Teie lahket tähelepanu asjaolule, et meie juures trükis oleva "Rootsi-eesti sõnaraamatu" käsikirja ladumisel on ilmnenu rohkete käsikirjast lahkuminevate paranduste nn. autoriparanduste tegemine koostajate poolt korrektuur-äratõmmetes. Näiteks, E-tähe laost tuleb autoriparanduste (mitte trükikoja vigade) tõttu ümber laduda ligi 3/4. Ka teiste tähtede juures on esinenud tihti autoriparandusi sõnaraamatu süsteemi muutmise tõttu (etümoloogiliselt lahkukuuluvad sõnad tulid eraldada märksõnadeks) ning muid käsikirjast lahkuminevaid muudatusi, näiteks hääldeandmist täiendamine, muutelõppude andmine jne.

Selline asjaolu teeb otseselt trükikojale suuri lisakulusid, kuna ümberladumine korrektuur-äratõmmete järgi, samuti ka lihtne korrektuuri parandamine rohkete muudatuste puhul on märksa raskem kui uue käsikirja ladumine, sest seal tuleb ladujal hulk üksikuid tähti otsida teksti kõrvalt. Praktiliselt osutuks paremaks rohkete autoriparanduste puhul korrektuur enne puhtalt ümber kirjutada ja siis ladumisele anda, mis on ka küll lisakulu, kuid siiski väiksem.

Ka teevad autoriparandused kaudset kahju kirjastusele ja Teile, kuna raamatu väljaandmine nende tõttu hilineb.

Seepärast palume Teid kõik vajalikud parandused, muutmised ja ühtlustused teha käsikirjas enne selle minemist korrektori kätte.

Senitehtud kui ka edaspidi võimalikkude autoriparanduste puhul esitab trükikoda Teile arve lisa-(ümberladumise-) kulude peale.

Meie arvates töö edeneb kiiremal ja tuleks ka Teile odavam, kui sedelid toimetuse ja korrektori poolt põhjalikult läbi vaadatakse, siis masinal üksikutele lehtedele ümber kirjutatakse, pärast veel kord toimetuse ja korrektori poolt viimistletakse ja alles siis ladumisele antakse.

Austavalt

BV/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

H. Guent.

49

Eesti Kirjanduse Selts,
T a r t u.

Efter att ha mottagit hr H.Everts skrivelse av den 8 februari innevarande år rörande korrekturet av den svensk-estniska ordboken, vill Redaktionen avge följande svar:

1. Förlaget har tillsatt en korrektör, vars huvuduppgift är att granska handskriften ur formell och teknisk samt systematisk synpunkt, innan den avlämnas till sättning. Glömmer korrektorn att i handskriften vidta nödiga formella ändringar, så att dessa senare måste göras i korrektur, så få icke härigenom uppstående kostnader föras på Redaktionen (Samfundets) räkning.

Detta är så mycket mera fallet, som Förlaget bär skulden för att korrektorn vid sättningen av bokstäverna a och b, delvis även d, förfor med bristande noggrannhet. Hr Meister var vid denna tid så starkt tagen i anspråk ~~genom~~ genom den likaledes av Förlaget krävda grammatiska terminlogiens omarbetning, att hans övriga arbete blev lidande därpå. Hr Meister ~~har~~ ^{har} sedermera ~~har~~ förstått att mycket bättre utföra sitt arbete, så att Redaktionen numera är mycket nöjd med honom.

2. Redaktionen och Samfundet vägra att betala de korrekturkostnader, som uppstått eller uppstå genom av Förlaget krävda ändringar i vårt system. Om t.ex. Förlaget icke är nöjd med det sätt varpå vi tillämpat ordbokens alfabetisk-etymologiska princip utan, sedan över hälften av manuskriptet granskats och inlämnats till Redaktionen, kräver ändring häri, så måste sådana ändringar antingen företas av Korrektör och Redaktion i samarbete, innan manuskriptet sättes, eller också får Förlaget överta korrekturkostnaderna.

Det av oss följda systemet att etymologiskt inte försöka åtskilja homonyma uppsägsord hade stora praktiska fördelar, enär det ofta är omöjligt att med säkerhet avgöra sådana ords släktskapsförhållanden. Då hr Falgi också hade sagt, att han inte önskade siffror i kanten vid de homonyma uppsägsorden, trodde vi oss handla i överensstämmelse med Förlaget på denna punkt. Sedan mycket lång tid förflutit, meddelade hr Falgi, att han i alla fall menade, att orden skulle skiljas åt, men att siffrorna skulle stå till höger om ordet. Härefter ha vi fogat oss, ehuru denna anordning är mindre praktisk.

Men vi kunna icke foga oss i att bli ålagda betalning av de kostnader, som uppstå genom att korrektorn varken ~~engår~~ vidtar eller ber Redaktionen hjälpa sig vidtaga de nödiga ändringarna. ~~XXXXXXXXXX~~ Ja, på alfabetets första bokst~~ar~~äver stäver hände det rentav att flera ark ombrötos med de gamla priniperna fortfarande tillämpade, därför att hr Meister vägrade att vänta en halv dag på ~~XXXXXXXXXX~~ Reaktionens korrektur. Det är alltså orimligt att vi skulle betala några kostnader för dessa korrektur, som redan varit en källa till mycket onödigt arbete och förtret.

Lika svävande och oklara, som förlagets anvisningar varit på denna punkt, lika otydliga ha de varit beträffande uttalsbeteckningen. Förlagets fordringar ha på denna punkt ständigt ökat. Nu önskar man att å-ljudet skall betecknas även i icke förkortade sammansatta ord och i svagtoniga st~~ar~~er.

Vi kunna icke leta igenom hela manuskriptet för att söka rätt på alla sådana ord. Antingen får förlaget överta kostnaderna för korrekturet, eller måste korrektorn fästa uppmärksamheten på alla tvivelaktiga ord, innan han avlämnar sina lappar.

Alltså: När Förlaget å ena sidan icke vill låta oss själva bestämma våra regler, men å andra sidan på en all~~le~~ks

redaktionen av korrektorn. Om korrektorn...

för sen tidpunkt kommer med sina närmare anvisningar, så får den icke påbörda oss kostnader, som uppstå till följd härav.

3. Bokstaven e inlämnades till sättnings utan att ha granskats av korrektorn. Ehuru den till innehållet var oklanderlig, uppstodo därigenom ett större antal ändringar av rent teknisk natur (enligt redaktionens korrektur dock ingalunda så stor % som 3/4 av ms.). Det är emellertid icke Redaktionens fel, att den ovanliga åtgärden blev nödvändig. Den berodde på att Förlagets tryckeri kunde igångsättas ^{löst} på en mycket senare tidpunkt än den i våra stipulationer med Humanistfonden i Stockholm förutsatta och vidare på att Förlaget försummat att i god tid före sättnings- arbetets början med korrektorn reglera arbetet, så att de ne skulle få tillräckligt försprång före sättningsmaskinerna. I stället överhopade korrektorn med arbete på revision av grammatiken - alldeles mot redaktionens önskan.

Även de vid bokstaven e-s sättnings inträdda korrektur kostnaderna få sålunda ej skrivas Redaktionen till last.

4. Redaktionen ansvarar ekonomiskt endast för sådana revideringar korrektur och tillägg, som den själv i sina korrektur vidtagit och som icke bero varken på ~~tryckeriets~~ tryckeriets fel eller på försummelser av korrektorn eller på de ovan påtalade organisatoriska bristerna. Dessa korrektur ha i den egentliga ordboken varit mycket obetydliga och kunna säkerligen icke ha åsamkat Samfundet större kostnader än omkring tio kronor. Räknat för hela ordboken kan man sannolikt uppskatta dem till 100 - 150 kr., om de nuvarande iakttagelserna hållas sig.

5. Förslaget att omskriva ordboken med maskin på helark är både ogenomförbart och onödigt. Därigenom skulle sättnings icke underlättas. Vad som behöves för företagets friktionsfria genomförande är icke dylika åtgärder; väl däremot att korrektorn får arbetsro och intimt samarbetar med Redaktionen. Hans huvuduppgift bör vara kontroll av manuskriptet. Redaktionen åtar sig

gärna huvudbördan av korrekturet. Om korrektorn som nu ~~sker~~
även granskar själva översättningarna, skola vi ta under
övervägande, om icke från Redaktionen sida vederlag i en
eller annan form för denna tjänst kan beredas honom. T

Tartu den 10 februarí 1939

T Dämed vare icke sagt, att
de av Korrektorn föreslagna änd-
ringarna alltid skulle accepteras
av oss.

Eesti Kirjanduse Seltsile, Tartu.

Et Rootsi-Eesti Sõnaraamatu toimetus on saanud hr. H. Evertilt kirja 8. veebruarist s.a., mis käib sõnaraamatutöö kohta, tahame sellele vastata järgmist.

1. Kirjastus on palganud ametisse korrektori, kelle pealesandeks on käsikirja formaalse, tehnilise ja süstemaatilise külje kontrollimine enne trükkandmist. Kui korrektor unustab käsikirjas ette võtta vajalikke formaalseid parandusi, nõnda et neid peab hiljem korrektuuris tegema, ei pea selle läbi tekkinud kulusid kandma Toimetus (Rootsi-Eesti Selts).

Asjaolud on nõnda eriti sellepärast, et Kirjastuse süütõttu korrektor ei saanud a ja b ning osalt ka d tähe ladumise ajal töötada küllaldase täpsusega. Hr. Meister oli tolal nõnda kibedasti ametis Kirjastuse poolt nõutud grammatilise terminoloogia ümbertöötamise kallal, et tema muu tööpidi selle all kannatama. Hiljem on hr. Meister oma tööga toime tulnud palju paremini, nõnda et Toimetus on praegu temaga väga rahul.

2. Toimetus ja Selts keelduvad maksma neid korrektuurikulusid, mis on tekkinud või võivad tekkida selle tõttu, et Kirjastuse poolt on nõutud süsteemi muudatusi. Kui näit. Kirjastus ei ole rahul meie poolt kasutatud alfabeetilisetümoloogilise printsiibi tarvitamisega ja nõuab muudatusi alles pärast seda, kui Toimetusel on läbi vaadatud üle poole käsikirjast, siis peab niisugused muudatused sooritama Korrektor töötades koos Toimetusega enne käsikirja ladumist või Kirjastus peab korrektuurikulud võtma oma kanda.

Meie poolt tarvitatud süsteem, milles ei püütud etümoloogiliselt eraldada homonüümseid märksõnu, oli suurte praktiliste paremustega, sest sageli ei ole võimalik kindlalt ära määrata sõnade omavahelist sugulussuhet. Et ka hr. Palgi oli öelnud, et ta ei soovi numbreid veeru äärel, arvasime, et toimime selles punktis kooskõlas Kirjastuse soovidega. Kui tükk aega oli möödunud, teatas hr. Palgi, et ta on siiski mõelnud, et sõnu peab teineteisest eraldama, kuid numbrid olgu sõnast paremal pool. Oleme käinud selle järgi, kuigi see korraldus on vähema praktilisusega.

Kuid meie ei leia, et peaksime olema kohustatud tasuma

neid kulusid, mis on tekkinud sellega, et korrektor võtab ette või palub Toimetust teda aidata ette võtta pealesunnitud parandusi. Alfabeedi ~~id~~ esimese tähe puhul on hulk korrektoori parandusi tekkinud sellega, et mitu poognat murti ümber endiste põhimõtete, sest hr. Meister keeldus ootamast pool päeva kuni oleks olnud valmis Toimetuse korrekatuur. Oleks eba loomulik, et peaksime maksma ka selle korrektoori kulud, mis on niikuinii olnud mitmete ülearuste tööde ja tuskade allikas.

Sama kõikuvad ja selgusetud, nagu eelmises punktis mainitud küsimused, ~~olid~~ ka olid ka hääldamise ~~märkimise~~ nõuded. Kirjastuse nõuded on selles asjas üha suurenenud. Nüüd soovitakse isegi, et ~~aa~~ -häälik tähistataks ~~inaxt~~ ka lühenemata liitsõnades ja rõhututes silpides. Meie ei suuda kogu käsikirja uuesti läbi otsida, et kätte leida vastavaid sõnu. Kas Kirjastus peab võtma siin kulud oma kanda või peab korrektor enam tähelepanu pöörama igale vähegi kahtlasele sõnale enne kui ta loovutab sedelid trükikojale.

Järelikult: Kui Kirjastus ei ta ^{ha} meid lasta ise otsustada, missuguseid reegleid sõnaraamatus tarvitada ja tuleb oma lähemate näpunäidetega liiga hilja, siis ei või ta selle kaudu tekkinud kulusid meie õlgadele veeretada.

3. Täht e on antud ladumisele e n n e k u i k o r r e k t o r o l i t a l ä b i v a a d a n u d. Ehk küll selle tähe sisuline külg oli laitmatu, tuli siiski ette võtta mitmesuguseid puhttehnilisi parandusi (Toimetuse kalkulasiooni järgi siiski mitte nõnda palju, et paranduste % oleks 0,75 käsikirjast). Ei ole siis sugugi Toimetuse süü, et töö käigus on tulnud esile niisuguseid ebaharilikke talitusviise. Selle taga on olnud asjaolu, et Kirjastuse trükikoda on hakanud töösse palju hiljemalt kui seda eeldasid meie stipulatsioonid Stokholmi Humanistfonden'iga ja et Kirjastus ei korraldanud korrektori tööd õigel ajal enne ladumistöö algust, et viimane oleks masinatest küllalt ees olnud. Selle asemel koormati korrektorit grammatika terminoloogia parandustega, mis pealegi ~~sii~~ käis vastu Toimetuse soovidele.

Järelikult ei või ka e-tähe ladumisel tekkinud korrektoorikuludid kirjutada Toimetuse arvele.

4. Toimetust vastutab majanduslikult üksnes niisuguste paranduste jalisanduste eest, mis ~~ta~~ ise on korrektoori teinud ja mida ei ole põhjustanud trükikoja eksimused

võ i korrektor i tähelepanematus ja
 ü l a l m a i n i t u d o r g a n i s a t s i o o n i p u u -
 d u s e d. Toimetuse parandused on sõnastikuosas olnud õige
 tähtsusetud ega ole Seltsile teinud suuremaid kulusid kui
 umb. kümme krooni. Terve sõnaraamatu kohta võib neid kulusid
 arvata umbkaudu 100-150 krooni, kui olukorrad ei muutu.

5. Ettepanek, et sõnaraamat kirjutataks masinal ümber poog-
 nalisele paberile, on niihästi läbiviimatu kui asjatugi. Sel-
 lega ei kergendata ladumist. Ettevõtte kiiremaks edenemiseks
 ei aita niisugune talitusv iis, vaid see, et korrektoril oleks
 rahulik töövõimalus ja et ta töötaks lähedases kontaktis
 Toimetusega. Tema peaülesanne peaks olema käsikirja kontroll.
 Toimetus võtaks oma õlule kandvama osa korrektuuri. Kui kor-
 rektor kontrollib ka tõlkeid, nagu ta seni on teinud, võtaksi-
 me kaalumisele, kas Toimetuse poolt ei oleks võimalik talle
 ühel või teisel kujul seda vaeva tasuda. Sellega ei ole aga
 öeldud, et korrektori poolt esitatud muudatused leiaksid meie
 poolt ikka vastuvõtmist.

Tartu, 11. veebruaril 1939.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“, „ELAVTEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON ÜLD- 6-01, BÜROOJUHATAJA 16-66

JOOKSVAD ARVED: TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

906

TARTU, 18.veebbruaril 1939.

V.a.

hr. prof. Wieselgren,

Tartus.

"Rootsi-eesti sõnaraamatu" lisa (taani ja norra erineva mõistega sõnad) on otsustatud jaatavalt; lahtine on ainult, missuguse plaani järgi need esitada.

Mis puutub sõnaraamatu korrektorisse, siis mõlemapoolsel, s.o. Teie ja Eesti Kirjanduse Seltsi soovil jääb hr. Meistrile ka sisulisi ülesandeid, nimelt ta jälgiks tõlkevastete andmist ja kui tal tekib küsimusi, siis juhib sellele autorite tähelepanu, või kui tal on konkreetseid ettepanekuid, siis lähevad need otsustamiseks autoreile. Soovitav on muidugi, et need märkused tehtaks käsikirjas, kuid nähtavasti tuleb neid teha ka korrektuurides; need kuuluksid siis muidugi autoriparanduste hulka.

Olen mõtteid vahetanud hr. Aristega ja hr. Meistriga ja mulla näib, et "Rootsi-eesti sõnaraamatus" on praegu üks põhiline puudus; mitte küll suur, kuid ometi üldiselt esinev. Nimelt on tõlkevastete andmisel autorid tarvitanud isiklikke sõnamoodustisi, mis meie kirjakeeles pole tuttav ega leidu üldsõnaraamatus, oskussõnastikes ega entsüklopeedias. Kui tarvitatud sõnamoodustus võib seejuures äratada veel hoopis teissugust mõistmist, siis on lugu eriti täbar. Näiteks on sõnaraamatu käsikirjas fredsstyrka = rahuvägi, mis annab kujutluse rahu teenistuses olevast sõjaväest või lihtsalt jõust, võiks mõelda ka midagi võimalikus mõttes; see vaste on saadud sõnasõnalise tõlkimise teel, tähendus aga oleks: sõjaväe rahuaegne koosseis; kui oskussõnastikest või vastavalt spetsialistidelt ei selgu, et mingi termin on juba tarvitusele võetud ses mõttes, siis tuleks anda ikkagi ainult seletus. Frivikt = vabakaal (maksuvaba kaal?), kui ei ole võetud kustki oskussõnastikust, siis tõuseb sama küsimus kui eelmisegi puhul. Friviktsstraff = vabaduskaristus, sama küsimus; kui mõte on "karistus vabaduse piiramisega", siis igatahes pole liitsõna "vabaduskaristus" õnnestunud, kuigi soome keeles on nii; "õigustead. oskussõnastik" seda igatahes ei anna. Neil kõigil puhkudel on sama tüüpi talitusviis ja minu ettepanek on, et kui vastavat kokkulepitut oskussõna ei leita, siis peab leppima lühikese seletusega. Et need juhud on kõik ilgilähestikku,

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIOODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“,
„ELAV TEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON ÜLD- 6-01, BÜROOJUHTAJA 16-66

JOOKSVAD ARVED: TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 18.veebruaril 1939.

siis on arvata, et niisuguste juhtumite arv kogu sõnaraamatus on üsna suur ja see küsimus nõuab autoreilt kaalumist ja ümberotsustamist. Kui käsikirjas ^{an}folkrätt = rahvaõigus, siis ma ei tea öelda, kas seda mõistet sel sõnal on või ei ole, kuid sel sõnal on ka rahvusvahelise õiguse tähendus; nii siis peaks vaatama, kas sel sõnal on rootsi keeles kaks erinevat tähendust; igatahes rahvaõigus on täiesti erinev rahvusvahelisest õigusest.

Tundub, et teose huvides oleks tarvis autoreil käsikirja veel viimistleda. Avaldan seda mõtet Teile kui peautorile ja loodan, et teised autorid, nimelt prof. Suuts ja mag. Ariste ei pane paljaks seda isegi siis, kui minu põhjendused ühes osas ei pea paika. *hääldamise*

Mis puutub sõnaraamatus antavasse märkimisse, siis siin ei saa Eesti Kirjanduse Seltsi poolt olla mingeid olulisi nõudeid. Kui Teile on ettepanekuid tulnud, siis need on hr. Meistrilt ja Teie otsustada jääb, kas tuleb seda teatud määral arvestada või mitte. Omalt poolt olen ainult pannud tähele, et ei ole põhjust ära jätta ühte tähte, näit. lk. 154 on berg [-ärj], otstarbekohane on siin [bärj].

Lõpuks veel paar pisimärkust. Kui lk. 154 on Teil bergs/bo all B~en, siis minu arust võiks niisugusel juhul küll kõik välja kirjutada: on selgem. Lühendeis võiks ära märkida ka = võrdub.

Soovin Teie tööle parimat edu.

Austavalt

L. Paj
Eesti Kirjanduse Seltsi
teaduslik sekretär

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 6-01,

BÜROOJUHATAJA 16-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 912

57
TARTU, 18.veebruariil 19391

V.a.

hr. P. Wieselgren,
"Rootsi-eesti sõnaraamatu" peatoimetaja,
Tartus.

Arvestades Teile 11.skp. kirjas p.5 all antud
põhimõttelist nõusolekut ja tänaseid suusõnalisi läbi-
rääkimisi, paneme Teile ette võtta enda kanda korrek-
tor H. M e i s t e r i tasust 10 senti 1000 täheruu-
mi pealt selle töö arvel, mida H. Meister teeb Teile
nõusolekul teose sisulise külje huvides. Kirjastuse
kanda jääb H. Meisterile maksetavast tasust 30 senti
1000 täheruumi pealt, mis on täpselt kaks korda rohkem
tavalisest korrektoori tasust.

Austavalt

HE/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 6-01,

BÜROOJUHATAJA 16-66

POSTI JOOKSEV. ARVE 20-36

NR. 992

58
TARTU, 23. veebruaril 1939.

Hr. prof. P. Wieselgren,

T a r t u s.

Siinjuures saadame Teile "Rootsi-eesti sõnaraamatu"
kaaneteksti, mille palume lahkesti läbi vaadata ja
trükkiluba anda.

Ühtlasi palume Teid peatselt ära anda sõnaraamatu
eessõna ning teatada, millised osad veel esimesse vih-
ku tuleksid.

Austavalt

BV/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Arvut.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 6-01,

BÜROOJUHATAJA 16-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 27. veebruaril 1939.....

NR. 1079

Hr. prof. P. Wieselgren,

Tartus.

Eesti Kirjanduse Selts palub kõiki oma väljaannete toimetajaid, redigeerijaid, korrektoreid ja autoreid edaspidi teha kõik parandused käsikirjades tindiga ja korrektuuri-äratõmmetes tindiga või tumedat värvi pliiatsiga. Hariliku halli- või heledavärvilise pliiatsi kiri on ladujatele raskesti loetav, viidab ladumisel asjata aega ja teeb töö kallimaks.

Austavalt

LT/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

60

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE
OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

HUMANISTISKA FONDEN

STOCKHOLM Ö.

Tel. 23 00 50

Vid korrespondens torde återopas
anslagets nr 177.

Till Svensk-estniska samfundet, T a r t u.

Med anledning av en av Eder i skrivelse den 27 november 1938 gjord framställning i ämnet har Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien denna dag medgivit, att det anslag, som den 20 mars 1936 tilldelades Eder ur Humanistiska fonden såsom bidrag till utgivande av ett svensk-estniskt lexikon, må för angivna ändamål stå till Edert förfogande till den 20 mars 1940.
Stockholm den 4 april 1939.

Sigurd Curman

E. V. Granlund

§ 1.

Humanistiska fonden är bildad av lotterimedel, som Kungl. Maj:t i sådant syfte tilldelat vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, och står under akademiens förvaltning.

Fondens avkastning skall användas till följande ändamål:

- att främja svenskt forskningsarbete inom de humanistiska vetenskapernas område;
- att i övrigt främja sådana företag och arbeten, som kunna vara av betydelse för eller äga samband med de humanistiska vetenskapernas framåtskridande; samt
- att, då synnerliga skäl föreligga, till svenska offentliga samlingar förvärva sådana föremål (konstverk, handskrifter, tryckalster och dylikt), vilka äro ägnade att tjäna såsom vetenskapligt material eller hjälpmedel för humanistisk forskning och vilkas bevarande eller förvärvande åt Sverige anses vara av större vikt.

§ 7.

Utdelning av anslag från fonden äger rum i regel en gång om året.

Ansökning om sådant anslag inlämnas till akademien senast den 31 oktober året innan avsedd utdelning skall äga rum.

För granskning av sålunda inkomna ansökningar utser akademien vid sitt ordinarie december-sammanträde sakkunniga inom de specialområden, vilka ansökningarna avse.

Till sakkunniga utses de personer, korporationer eller institutioner, som akademien i varje särskilt fall anser vara mest lämpliga. Även ledamot av nämnden kan utses till sakkunnig.

Sakkunniga skola utlåta sig, huruvida till dem överlämnade ansökningar böra föranleda tilldelande av anslag. Hava flera ansökningar om anslag till likartade ändamål överlämnats till samma sakkunniga, skola dessa jämväl angiva, i vilken ordning ansökningarna synas förtjänta av bifall.

De sakkunnigas utlåtanden böra avgivas till akademien senast den 15 januari.

Ansökningshandlingar och utlåtanden jämte uppgift om de till utdelning tillgängliga medlen avlämnas av akademien till nämnden, som har att företaga ansökningarna till avgörande senast den 10 mars. Omedelbart efter avgörandet skola utlåtandena återställas till de sakkunniga.

§ 8.

Nämndens beslut om utdelning av anslag tillkännagives på lämpligt sätt i samband med akademiens högtidssammankomst den 20 mars.

§ 10.

Nämnden äger besluta, att viss del av de under året för utdelning tillgängliga medlen må reserveras till en följande utdelning.

Till samma ändamål må anslag icke lämnas under mer än tre år i följd. Därefter måste minst ett kalenderår förflyta, innan anslag ånyo må givas. Dock må nämnden genom år efter år förnyade anslag främja särskilda under akademiens ledning stående forskningsföretag eller publikationer.

§ 12.

Har framställning om utbetalande av beviljat anslag icke gjorts inom 2 år efter anslagets beviljande, anses detta hava förfallit, såvida ej akademien annorlunda beslutar. Har anslag till samma ändamål beviljats flera år i följd, räknas tiden från sista beviljandet.

OBS! Humanistiska fondens nämnd har beslutit, att för utgåendet av anslag från Humanistiska fonden följande villkor skola gälla, därest ej annorledes för särskilt fall av nämnden bestämmes:

1. Å arbete, till vilket anslag beviljats av fonden, skall på lämplig plats å titelbladet angivas, att arbetet är utgivet med anslag från Humanistiska fonden. Sådant arbete skall i 5 exemplar överlämnas till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.
2. Anslag, som beviljats till tryckning, utbetalas först efter det sökanden till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien överlämnat 5 exemplar av det färdigtryckta arbetet.
3. Anslag till studieresa utbetalas med $\frac{2}{3}$ av beloppet, då sökanden skriftligen meddelat nämndens sekreterare, att han står i begrepp att anträda resan, samt återstoden sedan sökanden avslutat resan och till nämnden avgivit en kortfattad reseberättelse.
4. Utbetalning av beviljat anslag sker endast efter skriftlig rekvisition av sökanden hos vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, varvid i förekommande fall fogas bevis, att föreskrivet antal exemplar av arbetet avlämnats.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIOODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“,
„ELAV TEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON ÜLD- 6-01, BÜROOJUHATAJA 16-66

JOOKSVAD ARVED : TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

3230

TARTU, 22. juunil 1939.

V. a.

hr. P. WIESELGREN,

R u t j a s.

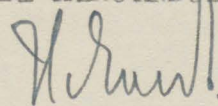
Peame juhtima tõsiselt Teie tähelepanu asjaolule, et sõnaraamatu ilmumiseks on tekkinud pikemaajaline toimetusepoolne viivitus. Sessõna eesti tõlke mittesäämine, missugune töö meil olevail andmeil on võimalik teostada 3 tunniga, takistab juba tervelt kolme nädala ümber trükikoja tööd ja peab kinni järgnevate laosade valmissaamist. Hiljem on seetõttu ette näha tööde kuhjumist ühele ajale, mille tõttu omakorda tekib viivitusi. Seepärast palume Teid astuda samme tõlke kiireks kohale toimetamiseks.

Ühtlasi teatame Teile, et 21. ja 22. skp. ilmusid ajalehtedes kuulutused H. Seppiku "Praktilise rootsi keele õpiku" ilmumise kohta. Raamat on avaldatud Tallinnas "Kooli-Kooperatiivi" väljaandel ja maksab Kr. 1.25. Meie raamatuga tuttavad ei ole. Informeerime Teid sellest eeldusel, et tunnete huvi rootsi keeleõpetuste vastu.

Austavalt

EJ/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 6-01,

BÜROOJUHATAJA 16-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 28. VI 1929

NR. ....

V. a.

hr. prof. Wiselgren

Saime täna dr. I. Aristelt „Rootsi-estl sõnar-u“ „Besõna“.
 Sellis tekis aja mõningaid rünnakuid, mille pärast pean teid tülitama,
 et see sõltus, kui suur summa saali Rootsi, kuid ei sõltu, kui suur
 teist; siin on ebaõigekandluse ja see näis jüriima piada, kui selleks
 on eestli põhjini. et Valtaras enamikus on inike nimele ees tütti
 lühend, mõnel juhul aga mitte; siin tuleb meil maadugi ühtlastada
 ja seda ka rahvakeeltes osas. et Nimeid pole üldse sõrendatud.
 Näid aja et see on harilik kui koostellakse autorid ja lasteand
 loelajaid, nagu president Päts me. Oles lohtae teha nii, et
 kõik nimed sõrendada. Nimeid on aga palju, kõik isikud, kes loose
 jures on tegevad olnud, on nimetatud (vaheljätmuni ei ole märganud

ja ainult hoopis nõralt lähturiga ajavaheld nagu allaarvutam
punktuaad); sellist siis järgneb, kas pole tarvis kuidagi liigitada
õarendamine kaudu - näiteks v.a. võrrelda ja teist mitte; seda nimie
saate ainult Teie otsustada. 4) Kaanautorite tähtsuse loetelu puhul
tuleks eests keeles lisandada sõna täht. täht A; võib-olla
peab siis muutama mudagi ka võtkeeltes seostama. 5) EKKS-el
pole ametlikku nimetust kirjastuse juht; tegelikult juhib
2 inimest hürusjuhataja ja teaduska sekretär; niit h. Everti
nimetamise puhul tuleks mainida üks kirjastuse juht/see
oleks siis ilma ameti nimetamiseta; ^{tuleb ja arvutada, et ka EKKS-i enimes on (kirjastuse juht)} või siis ameti nimetus,
s.o. hürusjuhataja.

Käikijate laadumisega on kiire ja see läheb korraldori
kätte. Hoodan, et saame need küsimused lahendada ilma
käikijate. Enne laadumist oleks kõige olulisem võrrelda
küsimus - see tuleb lahendada nii või naa. Kui Teie mudagi
ei vasta, läheb ilma võrrelda, nagu käikijate praeg
on.

Austavalt Dalg.

Stockholms Lokalförening av Riksföreningen
för svenskhetens bevarande i utlandet

Vasagatan 23-25. Tel. 100711
STOCKHOLM 1

63
Stockholm den 28 juni 1939

Herr Professorn P. Wieselgren

Hermanni 6

TARTU.

På uppdrag av sekreteraren hava vi härmed äran beställa ett
ex av svensk-estnisk ordbok och anhålla att få översända likvi-
den för densamma, kr. 15:--, med magister Adolfsson då denne om-
kring den 20 augusti återvänder till Estland.

Med utmärkt högaktning
Stockholms Lokalförening av Riksföreningen
för svenskhetens bevarande i utlandet

Enligt uppdrag:

L. Westberg

EESTI
KIRJANDUSE SELTS
AIA 19, TARTU, EESTI

POSTKAART

V.a.

.....
hr. P. W i e s e l g r e n
.....

R u t j a
.....
=====

EESTI
KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 601
POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 3487

TARTU, 8. juulil 1939.

V.a.

hr. P. WIESELGREN,
R u t j a s.

Palume lahkesti meile tagasi saata sõna-
raamatu sissejuhatavate osade korrektuur, mil-
le saatsime Teile üleeile. Ühtlasi teatame, et
hr. M e i s t e r ootab vastust oma möödunud
nädalase kirjale.

Ka palume lahkesti kirjutada, kas hr.
A r i s t e on juba Rutjas.

Austavalt

EJ/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Hoone

65

EESTI
KIRJANDUSE SELTS
AIA 19, TARTU, EESTI

POSTKAART

V.a.

.....
hr.prof.P.W i e s e l g r e n
.....

.....
R u t j a
.....

EESTI
KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU, TEL. 601
POSTI JOONSEVÄRVE 120-76

NR. 3942
EESTI

TARTU, 31. juulil 1939.

17-21

1+131 VII +1

V. a.

hr. prof. WIESELGREN,
EESTI R u t j a l.

Palume meile lahkesti kohe ära saata "Rootsi-eesti sõnastiku" vähemalt 5.-8.pg. (grammatiline osa) võimalikult Teie trükiloaga. Saadaksime need hra Meis ter i l e lõpliku trükiloa saamiseks, mille järele oleks meil siis võimalus sõnastikku trükkima hakata.

Austavalt

BV/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Wiesel

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU
TELEFONID: BÜROO 6-01,
BÜROOJUHATAJA 16-66
POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 10. augustil 1939.

Nr. 445

V.a.
hr. prof. WIESELGREN,
R u t j a l.

Vastuseks T/kirjale m/hr Evertile, teatame Teile et meie trükikoda saatis Teile korrektuur-äratõmbed "Rootsi-eesti sõnaraamatu" 2 - 4 pg.-st juba 8 juulil s.a. Hr. Meister ootas neid Teililt kuni Te talle kirjutasite, et neid Teil ei ole. Siis saatis 7. aug. s.a. hr. Meister samadest poognatest Teile oma parandustega korrektuur-äratõmbed, millised palume meile võimalikult kohe ära saata.

Pg. 5 - 8 leiduvad vead parandas hr. Meister ära vastavalt Teile juhistele ülalnimetatud kirjas.

BV/SK
Austavalt
EESTI KIRJANDUSE SELTS

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 43-00

BÜROO JUHATAJA 36-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. ....

TARTU, 16. X 1939

67

N.a.

hr. prof. Wisenlgren

Meie seimkont (süüretud juba aasta algul) on, et „Roots-eesti sõnara-u” lisa, kus antakse norma ja taani sõnu, võiks olla kuni 80 lk. Mäletatavasti see peidi lähendam, et norma ja taani sõnad võis tulla eraldi, kuid palun vaadata veel omalt postilt ka.

Parimate soovidega

Salps.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU
TELEFONID: BÜROO 43-00
BÜROO JUHATAJA 36-66
POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 25. X 1937

NR. ....

N. a.
hr. prof. Wieselgren

Saadan Teie selgust, et teie kaardid hr. Meistrilt
tulnud "Reetri- eesti sõnara" seeläid 2770-3097. Kirjutate
oma kaardiga selgust, et alla kirjutada nende
märkide lähivõtmise ja lähendamise laadist, mis
tehtud korrektori poolt. Korrektori sõnade järgi on ka
üsnä palju märkide leidud, mis tehtud on need jätud
võimelapide poolt lahtises. Oleks aga loomne, et laadist
poolt iga korrektorimärkus lähendatakse — kas teie
parandamine või täiendamise või jälle märkide selge
mahakirjutamisega, mis näitaks, et vabalt võiks on
kõik korras.

Snalt poolt lisaksin, et rahvusvahelise rõõrsõnala

pubul, mida lamutatakse ka eesti keeles, on otstarbekohane
neid vastena lisada. Oks ja viieiti loomulik rõne,
et rahurahelute sõnade vastut pubul nende liiald
selleks oleand kooskõlas teiste rõnarmatutega. H. Mäo-
ter oletab, et tihhigial misugune kooskõla puudub. See
jätab mulje, nagu oks, lalitatud objektüvsel ja
mille arvestatud leetmelevisid.

Austavalt

Dalgi.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIOODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“, „ELAV TEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

m. 6917

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON 43-00, BÜROOJUHATAJA 36-66
ARVED: TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 6. det. 1939.

V.a.

hr. P. Wieselgren,
Tartus.

Palume Teid lahkesti teatavaks võtta "Rootsi-eesti sõnaraamatu" korrektuuride edaspidise käigu:

Käsikiri: A-st kuni M-tähe lõpuni loeb korrekt. hr. H. M e i s t e r, N- ja O-tähe korrekt. E. L a s s e n, kusjuures enne kontrollib käsikirja pr. K a r l i n g. P- ja järgnevad tähed loevad hr. Meister ja pr. Karling/prl. Lassen vaheldamisi. Töö käik on järgmine:

- 1) Toimetusele büroole tulnud trükivalmis seatud käsikiri läheb korrektorile (prl. Lasseni puhul enne pr. Karlingile).
- 2) Korrektorilt büroo kaudu toimetusele (hr. P. W i e s e l g r e n).
- 3) Toimetusele (hr. P. Wieselgren) uuesti korrektorile.
- 4) Korrektorilt trükikotta, kusjuures vajaduse korral lahtised küsimused otsustab hr. P a l g i.

Veergudes korrektuur I saadetakse trükikojast

- 2 eks. toimetusele (hr. P. Wieselgren)
- 1 " korrektorile koos käsikirjaga
- 1 " D. Palgile
- 1 " büroole
- 1 " G. Suitsule
- 1 " P. Aristele
- 1 " L. Jürgensonile

Korrektor saadab oma korrektuuri büroo kaudu toimetusele (hr. P. Wieselgren). Hr. Wieselgren, kes vahepeal on hankinud arvamised ja parandused hr. Suitsult, hr. Aristelt ja hr. Jürgensonilt, kannab omad kui ka nende parandused korrektori korrektuur-äratõmbele, kontrollib ühtlasi ka korrektori parandused ning saadab siis äratõmbe büroo kaudu korrektorile. Korrektor tutvudes toimetuse märkustega, saadab äratõmbe trükikotta, kusjuures lahtised küsimused otsustab hr. Palgi.

Veergudes korrektuur II saadetakse trükikojast

- 2 eks. toimetusele (hr. P. Wieselgren)
- 1 " korrektorile koos eelmise korrektuuriga
- 1 " büroole
- 1 " D. Palgile.

Veergudes korrektuur II saadetakse ainult sel juhul, kui eelmises korrektuuris on palju parandusi. Trükikotta jõuab korrektuur järgnevas korras:

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIOODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“, „ELAV TEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON 43-00, BÜROOJUHATAJA 36-66
ARVED: TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 6. detsembril 1939.

- 2 -

Korrektor saadab oma korrektuuri büroo kaudu toimetusele (hr. P. Wieselgren), kes kontrollib korrektori parandused.

Hr. Wieselgren saadab sama korrektuur-äratõmbe büroo kaudu uuesti korrektorile.

Viimane saadab selle trükikotta murdmiseks, kusjuures lahtised küsimused otsustab hr. Palgi.

Murtud korrektuur I saadetakse trükikojast

2 eks. Toimetusele (hr. P. Wieselgren)
1 " Korrektorile koos eelmise korrektuuriga
1 " büroole
1 " D. Palgile

Trükikotta jõuab murtud korrektuur tagasi samas korras kui eelmine.

Murtud korrektuur II ja võimalikud järgmised korrektuurid saadetakse trükikojast ainult

1 eks. Korrektorile koos eelmise korrektuuriga
1 " büroole
1 " D. Palgile.

Korrektor saadab selle tagasi trükikotta, kusjuures vajaduse korral lahtised küsimused lahendab hr. Palgi.

Kuna teos peab tingimata olema trükitud juba veebruaris 1940, siis palume kõiki asjaosalisi korrast täpselt kinni pidada ja korrektuurid viivitusteta edasi anda.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

LT/HK

71

V.a.
Riigikantsleile,

T a l l i n n .

Teie 12. jaanuaril 1937 lahkesti saadetud kirja
pohjal, milles meile teatatakse, et Härra Vabariigi
President on Akadeemilisele Rootsi-Eesti Seltsile määranud
2500 krooni toetust rootsi-estlase sõnaraamatu väljaandmiseks
palume nuud Teid see määratud summa välja maksa, sest sõnaraamat ilmub lähemate kuude jooksul ja Ak. Rootsi-Eesti
Selts vajab raha kulude katmiseks. Raha palume adresseerida
Seltsi laekahoidja nimele: dr O. Liiv, Riigi Keskarhiiv,
Tartu.

Suurima austusega

Tartus 6. detsembril 1939 a.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

TARTU, 13. jaanuaril 1940.

AIA 19, TARTU
TELEFONID: BÜROO 43-00
BÜROOJUHATAJA 36-66
POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

"ROOTSI-EESTI SÕNARAAMATU" TOIMETUSELE,
hr.prof. P. Wieselgren,
Tartus.

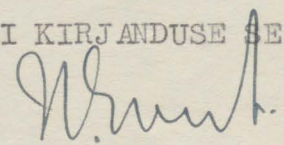
NR. 370

Juhime Teie tähelepanu asjaolule, et hr. Meistril on tänasel päeval veel sõnastiku käsikirja ainult 300 sedelit, mille läbivaatamisega ta ei saaks oma päevast normi täita, kui uut käsikirja talle täna juurde ei tule. Seepärast palume Teid täna S-täht üle anda ning teatada, millisel kõige lähemal ajal Teie saaksite büroole üle anda sõnastiku käsikirja kõik ülejäänud osad. Vastasel korral ei saa meie garanteerida sõnastiku töö lõpetamist tähtajaks.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

KV/HK

Eesti Kirjanduse Seltsile,
Tartu.

Vastuseks Teie kirjale 13.s.k. päevast tahaksin teatada, et hra. Meister on s.k. 15. päev kaasa arvatud iga päev saanud vähemalt 500 sedelit. Ta oleks ka juba laupäeval saanud veel 650 sedelit, kui ta oleks meile teatanud, et ta peab needki Teile edasi andma.

Järelejäänud tähtede korrektori~~de~~ vahel jaotamise suhtes oleme toimunud nõnda, et proua Karling on saanud tähed S ja Y ning esitamise siin ühtlasi, et hra. Meister R-tähe lõpetamise järele läheks edasi tähtedele T, U ja V. Et täht S on väga ulatuslik, võib juhtuda, et on kõige kohasem anda hra. Meisteri kätte ka tähed Ä, Ä ja Ö. Kui Kirjastus soovib, et S-tähe vaataks hiljemini läbi ka kas prl. Lassen või hra. Meister, ei ole meil midagi selle vastu.

Et, nagu Teie teete ettepaneku, korruga loovutada Kirjastusele kogu ülejäänud osa käsikirjast, ei oleks meie arvates kasuks sõnaraamatu kvaliteedile, sest kui meil ei ole käsikirja käepärast, ei ole meil võiteha parandusi ja täiendusi, mis tulevad esile töö käigu puhul. Ei ole mingit takistust meie poolt, et hra. Meister saaks juba tuleval nädalal oma kätte korruga ka tähe V peäle igapäevase annuse, kui kirjastus tahab et korrektori oleks tagavaraks omakäes rohkem ainstikku. Siinkohal tahaksime aga Kirjastusele teha ettepaneku, et hra. Meister võtaks kõi-pealt oma kätte P. O. ~~oleme~~ vahepeal kogunud, et prl. Lassen töötab liiga aeglaselt ja töö kiiremaks edenemiseks oleks otstarbekohane, kui P -gi oleks varsti korrektori poolt läbi vaadatud.

Konstateerime rahuldustundega, et Kirjastus on tõesti võtnud vae-vaks teha kõik, mis võimalik, et raamat ilmuks määratud ajaks.

Tartu, 15. I 1940.

Täie lugupidamisega

Henrik Seppik,
Pärja 9 - 2,
T A L L I N N.

74
Tallinnas, 25. jaan. 1940.

Armas koolivend,

esmaspäeval tüki aja tagant juhuslikult "Esperos" olles andis prl. Dresen mulle Sinu kaardi, kus pärid andmeid minu rootsi-eesti sõnastiku kohta. Alljärgnevas katsun neid andmeid siis anda:

1. Oieti ei ole tegu mitte rootsi-eesti, vaid mõlemapoolse, s.o. rootsi-eesti ja eesti-rootsi sõnastikuga. Ja sedagi vaid taskuformaadis. Kõik kokku tuleb trükipoognate arv umbes 7 - 8, või 222 - 256 lehekülge. Kumbagi osa kohta teeb see siis umbes 100 lhk. või veidi enam, maha arvates eessõnad, tarvitamis- ja hääldamisjuhised. Sõnavara on siiski üsna rikkalik, tänu mõnesuguste ^{ka} lühenduste tarvitamisele - ligi 11.000 - 12.000 ^(märksõna) kumbaski osas. Pealkiri kõlab nõnda: "Rootsi-eesti ja eesti-rootsi taskusõnaraamat". Määratud on ta nii eestlastele kui rootslastele ja ka müügile läheb mõlemas maas.

2. Kirjastab "Kolmelõvi kirjastus" ehk teiste sõnadega Pihlakas. Esimese osa käsikiri on valmis ja ka ladumisel. Teine, s.o. eesti-rootsi osa, on ka lõpetamisel. Terve raamat ilmub trükist märtsis või aprillis, kuid rootsi-eesti osa saadetakse ettetellijaile kätte juba veebruaris ja ilmub vist kuni teise osa valmimiseni ka üksikmüügile. Hiljem on raamat müügil vaid ühes köites.

Et prof. Wieselgrenil on täielik rootsi-eesti sõnastik koostamisel, seda ma lugesin lehest juba mõne aasta eest. Suhtusin sellesse ettevõttesse teatud skepsisega, kuna ei uskunud, et prof. Wieselgren suutis

eesti keele nii lühikese ajaga ära õppida, ja veel sel määral, et saab iga rootsi keele peensust /ja täielikus sõnastikus peavad ju esinema ka kõik peensused/ meie keelde tõlkida. Edasi tundus mulle tema sõnaraamatu hind kohutavana, mis teeks selle kättesaadavaks vaid vähestele. Minu kauaaegsete kogemuste põhjal Eesti-Rootsi vahelistes suhetes olin aga veendumisel, et praktiliseks tarvitamiseks nii eestlased kui tuhandete viisi meil käivad rootslased vajavad midagi esmaabile sarnanevat ja odavat, mis oleks kõigile kättesaadav ja kergesti käsitatav. Ja et hädasti tarvilik ei ole mitte ainult rootsi-eesti, vaid ka eesti-rootsi sõnastik. Neil kaalutlustel algasin siis möödunud suvel tööd ja olen juba nii kaugel, nagu öeldud, et esimehe osa on juba trükis. Jah, asusin töö juurde ka selle pärast, et mõlemaid sõnastikke on juba aastate viisi tõesti hädasti tarvis olnud, millal aga prof. Wieselgreni oma ükskord valmis saab, seda ei tea. Muide, oleks ma möödunud suvel teadnud, et Sina ja prof. Suits prof. Wieselgreni kaasautorid olete, siis võib-olla poleks ma vaeva nägema hakanud.

Nagu eelolevast nähtub, ei või meie erilmeliste sõnastikkude vahel /muide, minu rootsi-eesti sõnastik maksab vaid umbes 2 krooni, teie oma aga vist 15, kui ma ei eksii/ konkurentsist ja paralleelsusest juttugi olla. Seda enam, et minu omad on õieti kiire käsitöö, teie oma aga erialaliste teadusmeeste töö. Minul kui vohikul ja asjaarmastajal ei või ju ka mõttessegi tulla keeleteaduse professorite ja doktoritega võistlema hakata, välja arvatud vaid see, et oskan kiiresti ja praktiliselt töötada, ja et oma üle 10 aastase Eesti-Rootsi silla ehi-

tamisest osavõtmise tõttu tean, mida meie tavalised Eesti-Rootsi suhete viljelejad eestkätt ja hädasti vajavad. Kujutan omale asja nii ette, et need, kes tahavad rootsi keelega pealiskaudselt tutvuda /rootslaste suhtes ümberpöörduvalt/, kellel on siin tegemist rootsi turistidega või kes ise sõidavad Rootsi, muretsevad endale minu kahekordse taskusõnastiku, mis on ka hinnalt kõigile kättesaadav. Samuti need rootslased, kes meile tulevad ja veidi eesti keele saladustesse tungida tahavad. Teie sõnastiku muretsevad endale aga need, kes vajavad rootsi keele põhjaliku oskamist, muuseas rootsi keelt õppivad üliõpilased. Nii et vahe meie sõnastikkude vahel on täiesti selge ja mingist konkurentsist ja paralleelsusest ei saa üldse juttugi olla. Kas pole nii?

Muide, möödunud kevadel ilmus minu sulest ka "Praktiline rootsi keele õpik", mille trükk on juba pea-

aegu lõpukorral. Ootasin aastate viisi, et keegi selleks kohasem ja võimelisem kirjutaks vastava raamatu, kuid kuna see ootus asjatuks kujunes, siis võtsin ise härjal sarvist kinni. Oleksin teadnud, et pool aastat hiljem ilmub rootsi keele õpik ka proua Wieselgreni sulest, poleks ma seda tööd muidugi ette võtnud.

Oleks huvitav Sinuga kord kokku saada ja kõneleda, samuti prof. Wieselgreni ja proua Wieselgreniga. Pühade ajal käisin Tartus ja kavatsesin Sind üles otsida, aga ootamatult kujunes mu sealviibimine lühemaks kui ette oli nähtud ja pidin jalapealt Tallinna tagasi sõitma.

Parimate koolivennalikkude tervitustega, ka minu abikaasalt ja lastelt,

Sinu

Henr. Seppin.

G. S. Kui Tallinna tuled, siis astu meie poole sisse. Olen odus ige pääs peale vella 4-a. Tere tulemist! Sul on ahi huvitava teada, et varem olen noostanud terve rea õppeaasmatriid na noosti, muna, daami ja täskli vells ja et noos prora õngyige (Stoerholm) tõlgime Gailiti õlipermaadit noosti velle.

Tartu, 5.II 40.

Arvustaja

V. A.

Vabariigi Presidendi Kantslei Direktor,

Tallinn.

Akadeemilise Rootsi-Eesti Seltsi nimel teatame, et oleme kätte saanud Seltsile Presidendi poolt määratud toetuse esimese osa kr.1000.-, mille eest avaldame Teile tõsist tänu, paludes seda edasi anda härra Presidendile. Härra Presidendile Seltsi poolt järgneb hiljem eriline tänukiri.

Uhtlasi palume Teid määratud toetuse ülejäänud osa kr.1500.- saata Seltsile, nagu suusõnaliselt Teile poolt teatatud, märtsi kmu 1940. a. esimesel poolel, sest selleks ajaks Seltsil tuleb sõnaraamatu eest vastutada suurema summaga väljaanda ees, mis muidu Seltsile väga suuri raskusi valmistaks.

Tõsise austusega

Ak. Rootsi-Eesti Seltsi nimel

Esimees

Ohm
Lækur

Eesti Kirjanduse Seltsile, T a r t u.

Vastuseks hra. Joh. Aaviku märkustele võime öelda järgmist:

Hra. Aavik ütleb, et stiili kohta käivas peatükis antakse kuus eri stiili ilma tõlketa. Tõlked on jäänud sellepärast toomata, et eesti keeles ei ole olemas nii mitut erinevat stiili ja nõnda palju erinevaid väljendeid, et oleks olnud võimalik kõike tõlkida rahuldaval viisil.

Võtame õigeks hra. Aaviku väite, et mõne küsimuse kohta oleks võinud olla rohkem näiteid.

Hra. Aavik ütleb, et " kui palju kergem ja lihtsam oleks lugejale aru saada, kui oleks öeldud: ' k tähistab tš-häälikut eesvokaalide (e, i, y, ä, ö) ees'. " Siin eksib hra. Aavik. Mitte kõikjal ei ole eesvokaalide k hääldatud tš-na. NB.: tanke, kille, kus k püsib.

Hra. Aavik ütleb: "Kahetseda tuleb, et morfoloogia osas rootsi sõnade järel, mida grammatika seisukohalt käsitletakse, ei anta nende hääldamist. Vähemalt oleks tulnud osutada, kus vokaal on pikk (seega ka o hääldamine u-ks) ning kus ä hääldub e-ks ja vastupidi - säääl, kus see õp-pijale iseenesest ei selgu (nagu o hääldamine u-ks lahtises silbis). " Sellele võime vastata, et grammatikas on toodud kvantiteedireeglid. ä ja e vahe on rootsis palju väikesem kui eestis ning eestlase kõrvale vaevalt märgatav. Sellepärast ei ole peetud tarviliseks seda grammatikas tähistada.

Retsensent ütleb, et tuleb kahetseda seika, et raamatul ei ole sisukorda. See on hiljemini lisatud.

Oleme hra. Aavikuga ühel arvamisel, et raamatule ei ole kasuks täiesti eestikeelne terminoloogia, kuid selle olemasolul ei sõltu meist. Rahvusvaheline ladina algupärane terminoloogia on kirjastuse poolt muudetud niisuguseks nagu ta on. Samuti on korrektori poolt lisatud tarbetuid komasid ning liiga palju tarvitatud pole pro ei ole, mille vastu hra. Aavik võtab õigusega sõna.

Peale mõne trükivea ei ole teised hra. Aaviku keelelised märkused tõeliste vigade kohta, vaid käsitlevad paralleelseid vorme või esindavad retsenseeriija isiklikke vaateid.

Tartu, 10. II 1940.

Suurima austusega

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 43-00

BÜROOJUHATAJA 36-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. ....

TARTU, 9. XI 1940

97

V.a.

hr. prof. Wieselgren

Rootsi-eesti sõnaraamatu s-tähes on pr. Karling
teeninud hinnaväärset tööd, kuid sõnaraamatu keelelise
ühtluse ja ka nistemi ühtluse pärast on tarvis
siiski, et see käsikirjaga vaadatakse läbi ka EKS-i
korrektori poolt ja et korrektuuri eest vastutaks siiski
meie korrektor.

Teie tööle parimat etu soovides

Mitavalt
Lalgi

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU

TELEFONID: BÜROO 43-00

BÜROOJUHATAJA 36-66

POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

NR. 2743

78
TARTU, 24.aprillil 1940.

V.a.

hr.P.W I E S E L G R E N,

T a r t u s.

Hr.D.P a l g i soovil palun võimalikkude arusaamatuste ärahooldmiseks teatavaks võtta, et Eesti Kirjanduse Selts kui kirjastaja ei saa võtta enese kanda mingisuguseid kulusid, mis võivad tekkida seoses

ROOTSI-EESTI SÕNARAAMATU

toimetamistöödega, eriti selle norra ja taanikeelse lisaga.

Austavalt

HE/HK

EESTI KIRJANDUSE SELTS

H. Ewert.

79

Eesti Kirjanduse Seltsile,
T a r t u.

Vastuseks Teie kirjale taani ja norra sonastika asjus on meil au teatada järgmist: Meie ei ole kunagi lubanud seda, et varustaksime meie poolt Teile kingina antud taani ja norra sonastikud ka fonetilis-grammatil sissejuhatusoga. Kui Selts ei leia olevat võimalik tasuda mag. Nurmekunnal vastava eessõnake koostamise eest, peab lihtsalt ära jääma. Meie poolt koostatud norra keele hääldamisereegleid tuleks niisugusel korral ka tagasi loovutada.

Tartu, 28. IV 1940.

Austades

EESTI KIRJANDUSE SELTS

PERIOODILISED VÄLJAANDED: KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“, „ELAV TEADUS“, „SUURMEESTE ELULOOD“, „MAAILMAKIRJANDUS“

BÜROO AIA 19 TARTU, TELEFON 43-00, BÜROOJUHATAJA 36-66
ARVED: TALLINNA LINNAPANK, TARTU LINNAPANK, POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

Handwritten signature/initials

TARTU, 9. mail 1940.

V.a.

hr. prof. P. Wieselgren

Tartus.

Saadame Teile siinjuures tutvumiseks osa taani sõnastiku käsikirjast, mille mag. J.Nurmekund läbi on vaadanud. Selle osa peale on temal kulunud 6 töötundi, millele vastavalt kogu taani sõnastik nõuaks ca 80 tundi ja sama palju Norra. Seda tööd ei saa korrektuuri summadest tasuda, sest korrektuur tuleb teha ikkagi omakorda, ka juhul, kui J. Nurmekund omalt poolt ühe korrektuuri loeks.

Ühtlasi teeme Teile teatavaks järgmised D.Palgi seisukohad:

1.Redigeerija ei ole seni silmas pidanud suure ja väikese tähe küsimust taani sõnastikus (näit. Akavet lk.4 on suure tähega, kuigi on adjektiiv, Afkald lk.2 suure tähega, kuigi on verb). Võib-olla tekib ka ses mõttes raskusi, et mingi sõnakuju kuulub mitmesse sõnaliiki ja oleks siis tarvis kirjutada suure ja väikese tähega. See küsimus nõuab ehk autoreilt seisukohavõtmist ja redigeerijale juhataste andmist.

2. Kui mag. Nurmekunna parandused peavad paika, siis on senine käsikiri puudulik ja nõuab sõnasõnalist hoolekat läbivaatamist. See poleks ainult kontroll, vaid ikkagi parandamine.

3. Autorid peaksid võtma seisukoha mag. Nurmekunna paranduste asjus, (muu seas ka taani sõnade õigekirjutuse asjus - näit. baglans, balstyrig jne.).

4. Edaspidi peaksid kõik sisulised küsimused lahendatama autorite ja mag. Nurmekunna vahel vahetult.

Austavalt

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Handwritten signature

HE/DP/I

EESTI KIRJANDUSE SELTS

AIA 19, TARTU
TELEFONID: BÜROO 43-00
BÜROOJUHATAJA 36-66
POSTI JOOKSEV ARVE 20-36

TARTU, 13. IV 1940

NR. ....

V.a.

hr. prof. Wieselgren

Saadan Teie „Roots-esth sõnaraast“ reeglid 14a-20a sikkonn.
Meie palume hr. Meisterit, et ta annalt poolt ka läbi va-
taks ja et ol teel selgus lõplikult, missugust teed peavad
käima käikima ja korrektureid ses osas, mida trüki jaoks
valmis saab pr. Karling. Hr. Meister on teinud palju paran-
dusi ja ol põhiliselt olnud teie ja teistel autoritel, ^{riigipublikatsioonide} kinnivan
hr. Meisteri kaasabi on loomulik. Meie armet on see teavitada
ja seda ka ol juhul, kui antseptentlaan tema parandused
annalt osalt. Paremi on sellised parandused etka ära teha
juba käikimise ja sel arvel kulunud kanda kui hõlpsalt need
teema korrektureid ja mis veel ka ümberladumise kulud kanda.

Soorim teie tööle panemat edu

Austavalt D. Palgi

prof. P. Wieselgrenile

Reklam: eesti sõnad-u' lisarõnastiku aegs.

- 1) Täanisonade oras pole vist täiesti korras muudte ja väikeste tähtede laadimise sõnaalgu. Mag. Kuumekund ütles, et ta seda seisimust pole olemas pidanud (muuseumis oli sinisõnni, nagu näitanis varemalt, ja tavalis on vist ühel ja samal oras raskena subst. ja adj.).
- 2) Tähtede järjekord pole korras. Pärisin seda aega mag. Kuumekunnalt ja tema ütles, et tema ei ole saanud see mõtte, rahuldavat sõnda luua.
- 3) Täht-olla on norra sõnade ja paremas korras, kuid igatahes see enimene pool näitas, et reasivini on olmed oluliste puudustega, ja sellist tuleb pareldada et ka norra sõnade ulatuses on tarvis teha hoolikas kontroll (mis vist muudugi olla saab, kui reasivini on täiesti rahuldav).

4) Märkuised häälteannete kohta on tehtud nähtavaks
viisid (nii normaalsed kui ka rasked). On näidatud
häälteannete viisid ja nende näiteid, kuid
pole loodud puhseid, millel mureguse, puhkuse
sineb. Seda viit ei saa nii hõlpsasti teha.

L. S.

Tallinn 22. 05. 40

Hr Professor P. Hiiseltse

Här med ständer jag de ord
jag kunde få burt med.

äming = sünte mööt

vicka = prikkama

styrstruck = zoolinise kriips

styrhala = tihthaaletud

verling = veebling

svaj = lipuks (ühe ankeru peal
seisma.)

sittbrum = kaeriste (pitt)

vajta = kumde jag ike fi veta
ener det ike direktar sjo ord.

med all hög aktning

S. Kuum

kõnega parve ajama

84
V. a. m. L. Raudsepp.

Prof. Wieselgren on taani ja norra-
lisa tarvitamud teissugust liitso-
nade esitamise pohimitet kui soina-
raamat, roatri osas. Sellepärast
olge hea, paige hest. tabelle,
kuidas on liitsõnad. Teiseks tuleb
shhustada rõhu märkimine.

Territades
Tusti, B. 1840 P. Ariste

V. a.

Mr. professor:

Vaatasin Östergrenist järele ja leidsin, et seal on enfas antud numtm. subst., mitte adj. nagu meil. Samuti seletatakse seal, et enfas enamasti esineb liitsohnades (enfaslikström). Palun seda kontrollida ja saata oma arvamine. Enfas substantiivina oleks eesti keelde raske tõlkida. Sellest saaks üle nii: enfas numtm., ~likström rühfasiline alalisvool kas soles nii?

H. Meisth

V. a.

h. prof. Wieselgren,

Ladusime proovies sõnastiku laos, milles
hääldamine on tehtud harilikult kirjast ja asetatud
nurusulguoldele [ ]. See oleks soovitam, kuna mere
Inglise-Eesti sõnastik ilmub samas süsteemis. Pealegi
 on see viis meile odavam. Teie lahkut nususolekut
 palume hommikus, 26 sep. kell 12. Hr. Arsti tuleb täna
 õhtul Teie juurde selle asja pärast rääkima.

Austavalt P. K. K.

Alfred

Esmapäeva hommikul kell 9
junde ja ära viia
Tuleks minna prof. Wieselgreni
P, R, S, ä

Vastu saate 1) osa Rootsi sõnastiku tähti (K) L ^N ~~M A O~~
2) Lõrboxi raamatud ja muu materjal.

kell 11 sõidab prof. W. ära.

Käre Paul!

Nu har arbetet med ordboken avancerat därhän, att ett första korrektur på två provsidor föreligger. Dessa sänder jag härmed till Din prövning. Sedan Du genomgått dem, bör Du uppsöka Suits, för den händelse han är kvar i staden, dels för att han också skall få läsa dem, dels för att ni båda skola kunna delta i beslut om de formella frågor, som jag här nedan kommer in på. Men skulle Suits vara bortrest, så var god att avgöra saken på egen hand och tala med Eesti Kirjanduse Selts direkt.

I Stockholm hålles i början av juli ett viktigt sammanträde med Humnista fonden och vi måste till dess inkomma med närmare upplysningar om ordbokens plan och medarbetarnas meriter. Det är därför litet bråttom med att få de formella frågorna avgjorda och en klanderfri provsida iordningsställd. Självfallet måste också ordentliga å-typer inom alla tre stilsorterna finnas. Mållo, som tryckt provet, synes vara för klent utrustad.

De två tryckta sidorna visa tvenne olika metoder för ordens utsättande. Det första bladet sammanför alla ord, som ortografiskt kunna härledas från en stam utan hänsyn till deras etymologiska förhållande. Det andra bladet är frikostigare med självständiga uppslagsord och upptar bara tydliga avledningar i förkortad form.

Sålunda finner Du å första sidan badda och baddare under huvudordet bad, trots att de icke direkt ha någonting att göra därmed. Men på den andra sidan finner Du tvenne bak såsom särskilda uppslagsord, bakelse, bakerst etc. stå också fullt utskrivna såsom särskilda uppslagsord. Tillämpades här system 1., så skulle allting stå under bak -else, -erst etc. Nu gäller det att bestämma sig för ettdera av dessa alternativ. (Det tredje, som Wrangell har och som innebär ett avvikande från den strängt alfabetiska uppställningen, ansåg Evert mindre lämpligt).

Det första alternativet kan naturligtvis verka vilseledande ur etymologisk synpunkt men det sparar nog i längden mycket plats, en omständighet, som kan bli av betydelse i vårt fall. Det tillämpas i större ordböcker än vår, fast det väl inte är fullt så vanligt som det Auerbachska eller det Wrangellska. Det wrangellska tillämpas även hos Langensscheidt, en ordbok som kanske flera medarbetare komma att använda.

För att göra det klarare vill jag ännu en gång ange de tre alternativen med exempel:

Metod 1. (Hoppe). När ett uppslagsord kan tjänstgöra som formell stam för ett antal följande ord, så sättas de senare inne i spalten med bindestreck: bad, -a, -are, -balja, -dda, -dare. (jmf provsida 1!)

Metod 2. (Auerbach, Tuksam). Sammansatta ord utskrivs inte enligt huvudregeln utan sättas inne i spalten med bindestreck. Men om ett ord från av annan stam för det alfabetiska systemets skull, kommer emellan, så avbrytes spalten på sätt som framgår av följande: bad, -a, -are, -balja.

badda, -re.

bad/ dräkt, -erska, -gunna.

Anm. En variant av denna metod är sättet att blott vid sammansättning av två självständiga ord sätta samman-

sättningen inne i splten med förkortning. Alltså : bad,
 bada.
 badare.
 badbalja.
 badda.
 baddare.
 bad/äräkt.
 baderska.
 bad/gumma,-gäst,

-handduk,-hus,-hytt,-inrättning

Torde ta för mycket plats i anspråk. Men den är tillämpad på provsida två (dock ej helt följdriktigt).

Metod 3. Alla sammansättningar av självständiga ord sammanföres på ett ställe under ett uppslagsord,oberoende av om däri-genom den alfabetiska ordningen rubbas (Wrede-Langenscheidt, Wrangell) Alltså: bak 1. -ugn, -verk.

bak 2.-ben,-del,-dörr,-fot- ----,-strävare
 ut,-ät,-ända.

bakelse.
 bakerst.
 bakning.

Det var denna metod, som herr Swert inte trodde lämplig.

Själv tycker jag inte illa om den och om Du eller pr. Suits hålla på den, så kan ni ju resonera med förlaget däröm.

Ur ekonomisk synpunkt är säkert metod 1 att föredra och lättast att konsekvent tillämpa. Men metod 2 och 3 ge en viss språkhistorisk klarhet. Man kunde trots detta allvarligt överväga nr 1.

En formell olikhet mellan provsida 1 och 2 är att förkortningsteckne - på sida två ersatts av det vågiga tecken, som Tuksam använder. Detta tecken synes mig dock lämpligare att spara till ett specialfall: angivandet av brist på pluraländelse.

annars

De bilagda anvisningarna till medarbetarna ber jag Dig jäm vä läsa eventuellt även Suits. Det förstreckade måste ändras, om vi från den uttalade principen vid omredigering av provsida. Är det något, Du tycker behöva ändras ändras eller tilläggas? När vi blivit eniga om dem kunna de tryckas och bra vore om detta skedde snarast möjligt, ty medarbetarna äro otåliga att få börja.

Till Humanistfonden måste också uppgifter om våra meriter, skrifter och curriculum vitae insändas. Jag ber Dig därför att inlämna en förteckning på Dina vetenskapliga skrifter och examena. Aven för Suits vore detta lämpligt.

De estniska orden har jag inte korrekturläst på provsida Och två uttryck babords halsar och bakläxa stå oöversatta. För finna ut vad de ska översättas med, är Du hygglig. Det först helt enkelt babords sida och heter likadant på tyska. Det om den som inte kunnat sin läxa i skolan och får 'rest' t lektion men kan också användas figurligt om någon som få en sak, som han lyckats illa med. För det senare har tyf motsvarighet; i det förra fallet säges Strafarbeit.

Käre Paul!

Jag skickar Dig här ett förslag till anvisningar för
våra grovarbetare och ber Dig ta del av det samt överlämna
det åt Suits. Det utgår från

H. P. Histi

Tartu

Saatan siinpuures Teile tutvumiseks
 3 eks. ühe arvamisavalduse
 rootsi keele grammatika kohta.
 Teised eks. on mõeldud teistele
 koostajatele — lootan, et võite
 neile nat etasi anda. Pärsast
 tutvumiseks palume lahkesti seltsile
 arvamisavaldus tagasi saata.

Aust.
 H. Histi

11. I 38

1) Käivikiri

2) }
3) } Lehtkirjallisuus

Rootsi keele grammatika

Pealiskaudsel tutvumisel rootsi keele grammatikaga sõnastiku ees - nii palju kui ^{grammatika} sõnastikku on murtud - puutuvad silma järgnevad asjaolud:

- 1) Grammatika ei ole kirjutatud algajale, vaid keelt tundjale.
- 2) Grammatika kasutajal peavad olema suuremad filoloogilised teadmised kui gümnaasiumi lõpetanul. Ta peab olema enne õppinud põhjalikult mõnda teist keelt. Ta peab tundma väljendeid paradigmaatiliselt (lk. 31), labiodentaalne ohtushäälik, larüngaalne hõngushäälik, frikatiiv või tremulant (lk.33), eu-kliitiline kuju, deponent (lk.59), relatiivlause, korrelaat (lk. 65) jt., peale selle kogu grammatilist terminoloogiat.
- 3) Grammatika paneb rõhku arhailise keele iseärasuste tutvustamisele ja murretele, samuti keele ajaloolisele kujunemiskäigule. Viimases esitatakse isegi ~~vaieldavaid~~ vaieldavaid hüpoteese (lk. 11) ja teisi küsitavusi vahakordade alalt (lk. 11). Seega on tugevaste hoolitsetud rootsi sõnakujude kujunemislöö uurijate eest.
- 4) Hääldamine ei ole antud tarvitaja vajaduse järgi, vaid grammatilisteoreetilise jaotusviisi järgi - häälikute ja õigekirja all; otsida tuleb kahest kohast (lk. 31-34 ja 37-39).
- 5) Reegleid ei anta lihtsalt ja selgelt, vaid nii, et neid on tarvis ise tuletada. Näit.lk. 41 tuleb näidete ja märkuste varal otsusele jõuda, et soo asjas jagatakse rootsi sõnad utrumiteks ja neutrumiteks, kuigi võiks seda anda esimese lausena ja vältida võimalikud (ja tõenäoliku) eksiarusaamised. Paistab silma, et utrumi korduvalt nimetatakse mitte-neutrumina (lk.41,43). Millegipärast eelistatakse isegi juhust (lk. 43, 3 rida alt) anda negatiivsel kujul.
- 6) Juhiste andmisel ei olda järjekindel kirjaviisis: lk. 42 lõpu -or puhul on rasvase kirjaga märgitud, et selles käändkonnas on ainult utrumid. Hiljem ei ole sama märkimiseks rasvast kirja tarvitatud.
- 7) Reeglid on ebamäärased. lk. 49, 1 rida ülalt on "... omadussõna võib alati saada lõpu -a." Ei ole selge, kas seda on tarvis saada või on tarvitajal voli valida.
- lk. 48 2.rida alt "Määramatut kuju tarvitatakse ka siis..." Millal seda päriselt tarvitakse, tuleb tarvitajal endal tuletada.
- 8) Väljendusviis on abstraktne. Seda ei püüta pehmendada näidete toomisega, või näited on rootsikeelsed ja väga tihti tõlketa. Näit.lk. 57, Asesõna juures "teatud juhtudel eriline objektikuju" mig, dig jne. ei ole eestikeelset vastet andmata arusaadav.

9) Stiilsele vaheldusrikkusele väljenduses on ohvriks toodud selgus, kindlus ja pedagoogilised nõuded. Näit. lk. 28 musikaalse rõhu juures räägitakse esimesest ja teisest pärisnime asemel. "Teisest" võidakse ka mõista, et sellel on sünonüümid ^{akust} ~~akust~~- ja graavisrõhk.

lk. 26 5.rida alt on öeldud, et hääldus on märgitud igal eri juhul. Mis ei ole eri juhul, on selgesti ütlemata.

10) Asjaolu, et hääldamine on antud rootsi transkriptsioonis, võib olla põhjendatud aga raskendab suuresti õppimist. Tundmatut seletatakse tundmatuga, mis olla "tugevamalt labialiseeritud" või "madalama artikulatsiooniga" või "tuletab meelde lõuna-eesti tagavokaalsete sõnade järgsilpide e-d (ilma näiteta!)" või mille "umbkaudne vaste leidub norra keeles". Eriti suure puudusena tundub eesti keelest võetud näidete puudumine hääldamisel, aga ka grammatiliste mõistete selgitamisel.

Seisukoht lähtudes laiast tarvitajaskonnast.

a) Et Eestis puudub üldse rootsi grammatika, siis tuleks sõnaraamatu juures eelistada lihtsalt arusaadavat, selgesõnalist ja õppiija tarvetele kohandatud keeleõpetust.

Käesolev abstraktne, filoloogidele (ja eriuurijatele) kirjutatud akadeemiline grammatika ei ole algajate seisukohalt õnnestunud ja ta avaldamine oleks ehk õigustatud eri raamatuna (üliõpilastele või nii). Selles puuduvad need laiematele hulkadele vajalikud populaarteadusliku teose tunnused, nagu ülevaatlikkus, selgus, valjultloogiline kondikava mõistete esitamisel, näitlikkus, pedagoogiline ainesitus lihtsamast keerulisemale, hoolitsemine arusaadavuse eest, koormavate detailide väljajätmine jne., mis võimaldavad ka iseõppijal töötada.

Seetõttu ei saa grammatikat ^{propageerida} ~~propaganda~~ raamatuna, millest mille abil ostja võib kergesti õppida rootsi keelt.

Sõnastik

- bolin - poogliin - tähendust ja kuju ei leidu EÖS-us
- boj - friisriie " " " " " "
- brockfägel - rüüt (võiks olla tähendatud, et lind ja mis sugukonnast)
- brackvatten - riimivesi ?
- benada - armama (kas on läbi löönud; armesteerima)
- leergskreva - mäekuris (Bergluft)
- apropå - ä propos
- avkristna - dekristianiseerima